

**Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему « Перспективи розвитку медичного туризму та шляхи
впровадження світового досвіду на туристичний ринок України »**

Здобувачка Віолетта СУХОСТАВСЬКА

5 курсу МТз-51 групи

**Керівники: Наталя ДОБРЯНСЬКА
В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ**

Консультант: Наталя ДОБРЯНСЬКА

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 01.06.2023 р., протокол №10

Завідувачка кафедри ТБ та Р _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

Одеса – 2023 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	<u>Технології вина та туристичного бізнесу</u>
Кафедра	<u>Туристичного бізнесу та рекреації</u>
Ступінь вищої освіти	<u>Бакалавр</u>
Спеціальність	<u>242 Туризм</u>
Освітня програма	<u>Міжнародний туризм</u>

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри ТБ та Р

Наталя ДОБРЯНСЬКА

« ____ » _____ 2023р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Сухоставській Віолетті Володимирівни
ПІБ

1. Тема роботи: Перспективи розвитку медичного туризму та шляхи впровадження світового досвіду на туристичний ринок України
Затверджена наказом ОНТУ від 31.08.2022 р., наказ № 506-03.
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 05.06.2023 р
3. Вихідні дані роботи: монографії, підручники, навчальні посібники, законодавчі та нормативні акти, первинні документи, звіти туристичних підприємств, статистична звітність, статті та тези
4. Перелік питань, які потрібно розробити
РОЗДІЛ 1 Науково-теоретичні основи медичного туризму
РОЗДІЛ 2 Сучасний стан та аналіз розвитку медичного туризму в світі
РОЗДІЛ 3 Розробка та просування авторського медичного туру
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначення обов'язкових креслень):
презентація до кваліфікаційної роботи бакалавра з 20 слайдів.

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи(для кваліфікаційної роботи бакалавра):

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 3	Наталя ДОБРЯНСЬКА	06.02.23	10.05.23

7. Дата видачі завдання – 06.02.2023р.

Керівники _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА
(підпис)

_____ В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____ Віолетта СУХОСТАВСЬКА
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Термін виконання етапів роботи
1	Підбір інформації	15.03.2023
2	Написання 1 розділу	25.03.2023
3	Написання 2 розділу	14.04.2023
4	Написання 3 розділу	15.05.2023
5	Написання висновків	20.05.2023
6	Підготовка презентації	25.05.2023
7	Оформлення роботи	29.05.2023
8	Подача готової роботи	05.06.2023

Здобувач (ка) _____ Віолетта СУХОСТАВСЬКА
підпис

Керівники роботи _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА
(підпис)

_____ В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ
підпис

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Віолетта СУХОСТАВСЬКА

АНОТАЦІЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Робота містить 91 сторінок, 17 рисунків, 2 таблиці, список літератури з 51 найменування, 2 додатки.

Метою виконання роботи є розробка медичного туру як перспективного напрямку розвитку медичного туризму та виявлення шляхів впровадження світового досвіду на туристичний ринок України.

Об'єктом дослідження є туристичний ринок України, зокрема його потенціал для розвитку медичного туризму. Дослідження включає аналіз попиту та пропозиції на медичні послуги, ідентифікацію конкурентних переваг та перешкод для розвитку медичного туризму в Україні, а також визначення шляхів впровадження світового досвіду та кращих практик для стимулювання розвитку цього сегменту туризму.

Завдання дослідження: визначити поняття медичного туризму та проаналізувати його географію; проаналізувати сучасний стан розвитку медичного туризму, а також виявити популярні пропозиції в медичному туризмі; розробити медичний тур, надати перспективи розвитку медичного туризму та виявити шляхи впровадження світового досвіду в Україні.

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки про актуальність теми, розроблено тур та сформульовані шляхи впровадження світового досвіду на туристичний ринок України.

Одержані результати можуть бути використані в освітній діяльності та суб'єктами туристичної сфери.

Рік захисту роботи 2023

SUMMARY

to the qualification work of a bachelor

The work contains 91 pages, 17 figures, 2 tables, a bibliography of 51 names, 2 appendices.

The purpose of the work is to develop a medical tour as a promising direction for the development of medical tourism and to identify ways of introducing world experience to the tourist market of Ukraine.

The object of the study is the tourist market of Ukraine, in particular its potential for the development of medical tourism. The study includes an analysis of demand and supply for medical services, identification of competitive advantages and obstacles to the development of medical tourism in Ukraine, as well as determination of ways to implement world experience and best practices to stimulate the development of this segment of tourism.

The task of the research: to define the concept of medical tourism and analyze its geography; to analyze the current state of development of medical tourism, as well as to identify popular offers in medical tourism; develop a medical tour, provide prospects for the development of medical tourism and identify ways of implementing world experience in Ukraine.

Based on the results of the work, conclusions were formulated about the relevance of the topic, a tour was developed, and ways of introducing world experience to the tourist market of Ukraine were formulated.

The obtained results can be used in educational activities and subjects of the tourism sphere.

The year of job protection is 2023

Зміст

Вступ	7
Розділ 1. Науково-теоретичні основи медичного туризму	9
1.1. Медичний туризм як специфічний вид подорожі	9
1.2. Географія медичного туризму.....	14
1.3. Особливості організації подорожі на лікування	17
Висновки до розділу 1	40
Розділ 2. Сучасний стан та аналіз розвитку медичного туризму в світі.....	41
2.1. Сучасний стан медичного туризму в Україні та світі	41
2.2. Аналіз пропозицій різних туристичних компаній щодо медичних турів різних країн світу та України.....	51
Висновки до розділу 2.....	57
Розділ 3. Розробка та просування авторського медичного туру.....	58
3.1. Перспективи медичного туризму в Україні	58
3.2. Маршрут та технологічна карта медичного туру «Відпочинок, рекреація та лікування» з України м. Одеси до Німеччини м. Берлін. Вартість та просування туру.....	60
3.3. Шляхи впровадження світового досвіду медичних турів на туристичний ринок України	69
Висновки до розділу 3.....	71
ВИСНОВКИ.....	73
Список використаних джерел.....	76
Додатки.....	80

Вступ

Медичний туризм є однією з найактуальніших туристичних галузей сучасного світу. Цей вид туризму поєднує в собі медичну допомогу та подорожі, надаючи можливість людям отримати якісне та доступне лікування, одночасно насолоджуючись новими культурними досвідами та відпочинком.

Однією з головних причин популярності медичного туризму є висока якість та експертиза медичних послуг. Багато країн, особливо розвинуті медичні центри, пропонують передові технології та лікарські засоби, а також висококваліфікованих лікарів та медичний персонал. Це забезпечує пацієнтам доступ до сучасного лікування та операцій, які можуть бути недоступними чи дорогими в їхній країні. Іншою причиною популярності медичного туризму є економічний фактор. Багато країн пропонують медичні послуги за значно меншу вартість, порівняно з іншими країнами. Це дозволяє пацієнтам зекономити значну суму грошей, одержуючи при цьому якісне лікування. Більше того, деякі країни надають програми медичного туризму, які включають не лише лікування, а й проживання, транспорт та інші послуги, що робить їх ще більш привабливими для міжнародних пацієнтів.

Багато медичних центрів розташовані у прекрасних курортних місцях чи туристичних пунктах, де пацієнти можуть насолоджуватися чистим повітрям, природою та іншими розвагами. Це створює сприятливу атмосферу для одужання та покращення самопочуття. Крім того, медичний туризм є не лише можливістю отримати медичну допомогу, а й відкриттям нових культур та традицій. Пацієнти мають можливість побачити визначні місця, відвідати музеї, насолодитися місцевою кухнею та зайнятися різними видами відпочинку. Це дозволяє зробити лікування більш цікавим та насиченим, сприяє психологічному комфорту та позитивному настрою пацієнтів.

Також варто зазначити, що медичний туризм сприяє розвитку медичної галузі у країні-господарі. Залучення міжнародних пацієнтів збільшує обсяги медичних послуг, стимулює розвиток медичної інфраструктури та підвищення

кваліфікації медичних працівників. Це може мати позитивний економічний вплив на країну та сприяти розвитку місцевого господарства.

Метою дослідження є розробка медичного туру як перспективного напрямку розвитку медичного туризму та виявлення шляхів впровадження світового досвіду на туристичний ринок України

Завдання дослідження:

- визначити поняття медичного туризму та проаналізувати його географію;
- проаналізувати сучасний стан розвитку медичного туризму, а також виявити популярні пропозиції в медичному туризмі;
- розробити медичний тур, надати перспективи розвитку медичного туризму та виявити шляхи впровадження світового досвіду в Україні.

Предметом дослідження на тему "Перспективи розвитку медичного туризму та шляхи впровадження світового досвіду на туристичний ринок України" є медичний туризм та його потенціал для розвитку в Україні. Дослідження зосереджується на аналізі факторів, що впливають на розвиток медичного туризму, та виявленні можливостей для його просування на туристичному ринку України.

Об'єктом дослідження є туристичний ринок України, зокрема його потенціал для розвитку медичного туризму. Дослідження включає аналіз попиту та пропозиції на медичні послуги, ідентифікацію конкурентних переваг та перешкод для розвитку медичного туризму в Україні, а також визначення шляхів впровадження світового досвіду та кращих практик для стимулювання розвитку цього сегменту туризму.

Розділ 1. Науково-теоретичні основи медичного туризму

1.1. Медичний туризм як специфічний вид подорожі

Останнім часом у суспільстві дедалі більше уваги приділяється не лише задоволенню усе зростаючих потреб населення, а і забезпеченню належного стану його здоров'я. "Пацієнт обирає країну, лікаря та клініку, де йому може бути запропоновано діагностику та лікування, які є цікавими саме для нього" [1]. При цьому місце постійного проживання не є визначальним критерієм для отримання медичних послуг, тому зростає інтерес до розвитку медичного туризму, який "почав розвиватись з античних часів" [2], а "у ХХІ ст. перетворився в окремий вид туристичної індустрії" [3], оскільки є "найбільш стабільним, цілорічним, затребуваним і перспективним видом туризму" [2]. Все це й обумовлює актуальність даного дослідження.

Проблематика розвитку медичного туризму порівняно нова для вітчизняної науки, а тому відсутній усталений понятійний апарат і наявне використання споріднених термінів "медичний", "лікувальний", "лікувально-оздоровчий" туризм. На окрему увагу заслуговують ті з них, які вирізняються змістовністю, як-от: "переміщення туристів з постійного місця проживання в інший регіон з метою лікування та профілактики захворювань різних органів в організмі, для проведення спеціальних лікувальних процедур" [2]; "вид туризму, що спрямований на відновлення життєво важливих функцій людини і призначений для хворих і ослаблених людей"; "вид туристичної діяльності, в основі якої покладено створення лікувальної, діагностичної, реабілітаційної, профілактичної, оздоровчої послуги для туриста, котрий перебуває за межами помешкання і переслідує мету відтворення власного здоров'я" [4]; "подорож до курортних місцевостей з метою оздоровлення та лікування" [5].

Водночас, окремі тлумачення цих понять містять окремі дискусійні положення, а саме: отримання медичних послуг "за межами помешкання" [4] може не передбачати виїзд за межі населеного пункту постійного проживання, а їх надання "за межами країни проживання" [1,3], хоча вони можуть

надаватись в іншому населеному пункті на батьківщині; "вид господарської діяльності, спрямований на організацію турів" [3] вказує лише на суб'єкта, який опосередковує ці послуги, тоді як поза увагою залишаються інші учасники цього процесу, тобто ті, хто надає і отримує медичні послуги; "орієнтація на пропозицію додаткових туристичних послуг" [6]: "пізнавальні, розважальні, видовищні та інші програми" [7], а також відпочинок [1], реалізація "рекреаційних функцій" [7] передбачає "відновлення сил, відпочинок у вільний час [8], а тому є лише дотичною до досліджуваної проблематики. [9]

Тобто медичний туризм — тимчасова міграція людей з метою лікування як всередині країни, так і поза її межами. У випадку подорожей за кордон, вони отримують можливість користуватися медичними послугами інших країн, які на вдома недоступні, заборонені, занадто дорогі або законодавчо не врегульовані. Основним рушієм є вартість медичних послуг, яка у різних країнах сильно відрізняється, що спонукає людей для уточнення діагнозу та власне лікування виїжджати за межі своєї країни. Такий туризм, зокрема, поширений серед громадян США, Великої Британії і Канади.

Процеси глобалізації сприяють швидкому розвитку медичного туризму. Одним з найпопулярніших напрямків медичного туризму серед туристів з пострадянських країн стає Франція, чия медична система стоїть на першому місці в світовому рейтингу Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я [10], так як вона володіє найвищим показником співвідношення кількості лікарів на 1000 чоловік населення в Європі — 3,2, а також завдяки її надзвичайному внеску в розвиток сучасної медицини. Часто медичні туристи користуються можливістю поєднати медичне обслуговування з відпочинком на курортах.[10]

На підставі результатів дослідження Удовиченко Н.М., нею були розглянуті сутнісні характеристики вживаного поняттєвого апарату та дістало подальшого розвитку тлумачення поняття "*медичний туризм*", яке слід тлумачити як вид туризму, який передбачає виїзд індивіда за межі населеного

пункту, де той постійно проживає, задля отримання медичних послуг лікувального, діагностичного, реабілітаційного та профілактичного характеру.

Згідно цього визначення, Удовиченко Н.М. оновила класифікацію медичного туризму:

– мета: *лікувальний / лікування* – лікування хвороб і патологій; *діагностичний / діагностика* – уточнення діагнозу та обстеження; *оздоровчий / профілактика* – профілактика захворювань, оздоровлення та покращання зовнішнього виду;

– масштаб: *індивідуальний; груповий;*

– спосіб: *традиційний; нетрадиційний.* [9]

За однією з класифікацій від лікаря Аліни Чесної, медичний туризм ділиться на:

- діагностика
- лікування
- реабілітація
- профілактика [10]

Багато «медичних туристів» користуються можливістю поєднати медичне обслуговування з відпочинком на курортах, в оздоровчих, SPA і Wellness-центрах. Тому сьогодні розповідаючи про медичному туризм, нерідко вживають і термін «оздоровчий туризм».

Більшість пацієнтів їде за кордон саме для діагностики захворювання. Так вони можуть отримати її більш якісною та точною чи швидше, ніж у себе вдома. Наприклад, метод діагностики раку - ПЕТ-КТ - доступний практично у всіх клініках Ізраїлю, Німеччини або Туреччини, тому пацієнт може пройти обстеження відразу після приїзду. Щоб потрапити на ПЕТ-КТ у країнах СНД, потрібно записуватися в чергу, оскільки апаратів мало. Іноді час очікування може тривати до 3-4 тижнів.

Пацієнти Bookimed обирають лікування за кордоном за такими медичними напрямками:

- онкологія та онкогематологія;

- серцево-судинна хірургія;
- неврологія та нейрохірургія;
- ортопедичні операції;
- лікування безплідності;
- естетичні процедури та пластичні операції;
- стоматологія;
- чек-ап.

Пацієнти обирають іншу країну, щоб отримати доступ до нових методик та якісніших препаратів. У деяких випадках визначальним критерієм вибору стає ціна. Навіть із додатковими витратами на дорогу та проживання в іншій країні пацієнт може заощадити від 30% до 80%. Наприклад, операція із заміни серцевого клапана в США коштує близько \$150 тис., тоді як в Індії — лише до \$10 000.

У провідних центрах медичного туризму лікарі використовують нові протоколи з ефективними та щадними методами, які не завжди доступні пацієнтам на батьківщині. Часто людина хоче лікуватись у конкретного лікаря, почитавши про нього хороші відгуки.

Реабілітаційні центри за кордоном використовують традиційні методи відновлення (метод Бобат, Войта-терапія та ін.) та експериментальні методики. Для пацієнтів тут створюють комфортні умови перебування та психологічну атмосферу, яка сприяє якнайшвидшому відновленню.

За останні кілька років пацієнти з країн СНД дедалі частіше їдуть за кордон, щоб пройти чек-ап обстеження (профілактика). Це комплексна діагностика організму, яка дозволяє виявити схильність до захворювання або саму хворобу на ранніх етапах. Після цього людина може зберегти здоров'я лише змінивши спосіб життя і харчування, або пройшовши профілактичне лікування.

Програми профілактичної діагностики у країнах Європи з'явилися раніше, ніж у СНД. Європейські лікарі мають більший досвід у подібному

обстеженні та застосовують медичне обладнання вищої якості. Пройти чек-ап за кордоном пацієнт може лише за 1 день.

Крім цих 4 груп додатково виділяють ще один вид медичного туризму — естетичну медицину. До цієї категорії можна віднести оздоровчі та косметичні процедури, пластичну хірургію та бариатрію (хірургія зниження ваги), пересадку волосся та стоматологію. Для пацієнтів тут найбільше значення мають кваліфікація та досвід лікаря, комфорт під час перебування в закордонній клініці.

За даними Міжнародного журналу медичного туризму, галузь регулюється на двох рівнях – державному та міжнародному.

У кожній країні розроблено правила в'їзду, перебування та ціноутворення для медичних туристів, вимоги до якості сервісу та послуг у клініках. Наприклад, німецький госпіталь може приймати на лікування громадян інших держав, лише якщо пройде ряд перевірок та отримає сертифікат від Міністерства охорони здоров'я Німеччини.

Великі клініки, які націлені на прийом пацієнтів з-за кордону, проходять перевірки та отримують акредитацію європейських чи міжнародних незалежних організацій. Найбільш авторитетною є Міжнародна об'єднана комісія JCI (Joint Commission International). Вона перевіряє клініки за 1400 різними критеріями, в тому числі кваліфікація персоналу, безпека, рівень сервісу, доступність нових методик. Акредитацію JCI клініка має підтверджувати кожні 3 роки.

Інші міжнародні організації, що розробляють стандарти медичних послуг:

- International Organization for Standardization (ISO);
- Medical Travel Quality Alliance (MTQUA);
- Європейський фонд управління якістю (EFQM).

Додатково клініки отримують сертифікати якості за певними медичними напрямками, наприклад, акредитацію Організації європейських онкологічних

інститутів (OECD) або Європейського товариства медичної онкології (ESMO).
[11]

1.2. Географія медичного туризму

Ринок медичного туризму постійно розвивається, розширює свої горизонти й у 2019 році становив \$44.8 млрд. Це означає, що таку суму потратили пацієнти, які виїхали на лікування за кордон. Фахівці Всесвітньої організації охорони здоров'я вважають, що цьому сприяли 4 основні чинники.

1. Поінформованість. Завдяки розвитку інформаційних технологій пацієнт може самостійно отримувати інформацію про нові методи, медичні протоколи та технології, доступні за кордоном. Він може знаходити необхідні медичні центри, перевіряти інформацію, отримує доступ до відгуків та досвіду інших пацієнтів, які вже пройшли лікування.

2. Доступність. Пацієнти їдуть до іншої країни, щоб отримати доступ до препаратів, методик та обладнання, яких немає у клініках будинку. Наприклад, у 2017 році Управління з санітарного нагляду за якістю харчових продуктів та медикаментів США (FDA) одобрило новий метод лікування деяких видів лімфом – генну терапію CAR-T. У Європі він став доступним у 2018 році. На сьогоднішній день терапію можна пройти менше ніж у 10 клініках у всьому світі.

3. Ціна. За даними досліджень, дедалі більше країн оцінюють фінансову вигоду від розвитку медичного туризму. Тому вони прагнуть створювати унікальне якісне предложение для пацієнтів із різним рівнем доходу. Наприклад, клініки-партнери Bookimed у Турції розробили спеціальні пакети для пацієнтів, які хочуть пройти пересадку волосся. Пакетне предложение включає трансфер з аеропорту, проживання в готелі зі завтраками, всі медичні послуги та проведення процедури, екскурсію. Пацієнт може вибрати набір послуг, що максимально підходить.

4. Якість. Експерти виділяють два основні компоненти якості у медичному туризмі — якість обладнання та послуг. Топові закордонні клініки працюють над покращенням обох показників. Так, багато шпиталів-партнерів Bookimed оновлюють техніку для діагностики та операцій кожні 2-3 роки. При цьому вони купують нові покращені модифікації обладнання.

Якість послуг – це ставлення медичного персоналу до пацієнта, кваліфікація лікарів, рівень комфорту палат. Щоб покращити ці показники, клініки обмінюються досвідом та отримують акредитації міжнародних організацій.

Найбільш популярні країни для медичного туризму серед пацієнтів Bookimed: Ізраїль, Німеччина, Туреччина, Південна Корея.

Найбільш затребувані напрямки в Ізраїлі: онкологія, гематологія, нейрохірургія, неврологія, гінекологія, діагностика та чек-ап

Щорічно Ізраїль відвідують понад 30 000 іноземних пацієнтів, за даними Міжнародного журналу медичного туризму IMTJ . 48% із них — із США. Країна займає третє місце у світі за якістю медичного сервісу для іноземних пацієнтів.

В Ізраїлі 29 клінік мають сертифікат JCI (Joint Commission International), який підтверджує якість медичних послуг, кваліфікацію лікаря та високий рівень сервісу. Деякі ізраїльські клініки входять до авторитетних світових рейтингів. Наприклад, медичний центр ім. Сураски (Іхілов) та Шиба щороку потрапляють до списку найкращих шпиталів світу від журналу Newsweek .

У великих ізраїльських клініках проходять дослідження нових методів та препаратів для лікування онкологічних, неврологічних та інших захворювань. Розробки, що підтвердили свою безпеку та ефективність застосовують для допомоги пацієнтів.

Найбільш затребувані напрямки Німеччини: онкологія, кардіологія та кардіохірургія, неврологія та нейрохірургія, діагностика.

За даними Міжнародного журналу медичного туризму , щорічно німецькі клініки приймають понад 250 000 людей зі 180 країн світу. Більшість пацієнтів приїжджають сюди з країн СНД та Близького Сходу. Лікування у Німеччині пацієнти обирають за відповідність високим стандартам якості, доступність інноваційних методик та високу кваліфікацію лікарів.

Завдяки державному фінансуванню медичної галузі, німецькі клініки регулярно оновлюють обладнання для діагностики та операцій, навчають медичний персонал, запускають дослідження в галузі онкології та за іншими напрямками.

Провідні госпіталі Німеччини отримують акредитації від міжнародних організацій: Міжнародної організації зі стандартизації (ISO), Європейського товариства медичної онкології (ESMO), Європейського фонду управління якістю (EFQM) та ін.

Найбільш затребувані напрямки Туреччини: онкологія, онкогематологія та пересадка кісткового мозку, нейрохірургія, стоматологія, пересадка волосся та пластичні операції, лікування безпліддя.

За останні 10 років лікування в Туреччині стає все більш затребуваним. Щорічно на лікування та естетичні процедури сюди приїжджають понад 800 000 іноземних пацієнтів, за даними ІМТJ . Завдяки державному фінансуванню та співпраці з великими шпиталями США, в країні 34 клінік отримали акредитацію JCI .

Туреччина постійно реформує систему охорони здоров'я. Цим вона приваблює велику кількість інвестицій. За даними Medical Tourism Magazine, у розвиток турецької медицини вкладено 30 млрд доларів. Уряд країни фінансує освіту молодих спеціалістів. Турецькі медики проходять навчання та стажування в Європі та США. Вони беруть участь у міжнародних виставках та наукових конференціях.

Найбільш затребувані напрямки Південної Кореї: онкологія, нейрохірургія, пластичні операції та естетичні процедури, чек-ап.

У 2017 році Nubeo (глобальна база даних) включила Південну Корею до найпопулярніших країн у сфері медтуризму. Вона знаходиться на 5 місці з ефективності охорони здоров'я згідно з даними журналу Bloomberg . Це означає, що у країні високий відсоток пацієнтів, які після лікування одужують та повертаються до нормального життя. У Південній Кореї 12 клінік з акредитацією JCI .

Завдяки співпраці з такими топовими світовими виробниками техніки, такими як Samsung, LG та Hyundai, корейські клініки першими отримують найновіше медичне обладнання.[11]

1.3. Особливості організації подорожі на лікування

Ізраїль називають однією з найбільш затребуваних країн для медичного туризму у світі. За даними Міністерства охорони здоров'я Ізраїлю, щороку сюди приїжджають понад 30 тисяч пацієнтів з України, Казахстану, країн Східної Європи, Кіпру та інших.

Сюди приїжджають у пошуках високоякісних медичних послуг, клінік, які входять до найбільш авторитетних міжнародних рейтингів, та кваліфікованих лікарів.

За даними Міжнародного центру досліджень охорони здоров'я (IHRC), Ізраїль займає 3-є місце за якістю медичного сервісу для іноземних пацієнтів.

Ізраїль посідає 4 місце у рейтингу ефективності та безпеки лікування за версією Bloomberg.

Ізраїльські клініки входять до міжнародних рейтингів. Наприклад, авторитетний журнал Newsweek щороку включає медичний центр ім. Сураски (Іхілов) та клініку Шіба до списку найкращих шпиталів світу. При складанні рейтингу команда фахівців враховує якість медичних послуг та сервісу, задоволеність пацієнтів.

Ізраїльська асоціація медичного туризму (МТАІ) виділяє кілька переваг лікування в країні для іноземних пацієнтів:

1. Висока якість медичних послуг. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) та спеціальний комітет, що складається з міжнародних експертів у галузі медицини, дали найвищу оцінку системі охорони здоров'я та клінікам в Ізраїлі. Вони зазначили, що в країні одна з найкращих систем раннього виявлення захворювань, що дозволяє уникнути непотрібної госпіталізації та знизити витрати на лікування пацієнта у майбутньому.

Високу якість медичних послуг у клініках підтверджує акредитація Міжнародної об'єднаної комісії (JCI). Щоб її отримати, медичний центр повинен відповідати 1600 вимогам, серед яких якість та безпека медичних послуг, кваліфікація персоналу, рівень сервісу. У країні понад 10 клінік із такою акредитацією.

2. Ефективна система охорони здоров'я. Ізраїль має кращі показники стану здоров'я населення порівняно з країнами Європи. За даними Асоціації медичного туризму (МТАІ), в Ізраїлі одна з найвищих тривалостей життя у світі: 82 роки – у жінок, 78,5 – у чоловіків.

3. Кваліфікований медичний персонал. Тривалість навчання лікаря в Ізраїлі після випуску з медичної школи – від 4,5 років (для лікарів сімейної медицини та психіатрів) до 6 (для хірургів). Молоді лікарі проходять додаткове стажування в ізраїльській клініці, а потім підвищують кваліфікацію протягом 1-2 років у медичних центрах США, Канади чи країн Європи. Лікар може самостійно приймати пацієнтів після 13-15 років навчання.

В Ізраїлі близько 20 000 кваліфікованих лікарів, 12 000 з них – спеціалісти певного профілю. Навіть після початку роботи вони продовжують навчання: регулярно проходять сертифікацію, відвідують курси підвищення кваліфікації, національні та міжнародні конференції.

4. Державне врегулювання. Міністерство охорони здоров'я Ізраїлю контролює якість та ціноутворення на медичні послуги. Іноземні пацієнти

мають ті ж права на лікування, що й громадяни держави. Вартість процедур для них не змінюється.

5.Інноваційні методи лікування. У країні застосовують обладнання для малоінвазивної хірургії (робот Да Вінчі, лапароскоп), променевої терапії (Кібер-ніж, TrueBeam), системи нейронавігації для нейрохірургічних втручань. Ці технології роблять лікування щадним та ефективним.

6.Найновіші розробки та клінічні дослідження препаратів. Державні лікарні вивчають нові методи терапії онкологічних, серцево-судинних та неврологічних захворювань. Наприклад, в Ізраїлі розробили безопераційний метод лікування раку простати TOOKAD.

У клініках Ізраїлю є відділи роботи з іноземними пацієнтами. Вони надають трансфер з/до аеропорту та послуги перекладача.

Пацієнти обирають процедури в Ізраїлі за такими медичними напрямками:

Онкологія. Лікування раку в Ізраїлі відбувається за міжнародними протоколами. Лікарі проводять щадні операції, після яких пацієнт відновлюється протягом тижня. Для опромінення використовують технологію RapidArc та новітні лінійні прискорювачі. Вони руйнують ракові клітини, не зачіпаючи здорових тканин. Якщо говорити про найпоширеніші захворювання, згідно з даними ізраїльського Товариства по боротьбі з раком, рубіж 5 років завдяки лікуванню в Ізраїлі проживають близько:

86% жінок із раком молочної залози;

92,5% чоловіків із пухлиною простати;

90% пацієнтів з раком щитовидної залози.

Нейрохірургія. Нейрохірурги в Ізраїлі проводять хірургічне лікування захворювань головного та спинного мозку, периферичної нервової системи. Під час операцій вони використовують сучасні установки комп'ютерної навігації. Ці апарати відстежують розташування хірургічних інструментів, тому зводять до мінімуму ризик пошкодити здорові тканини. Для променевої

терапії тут використовують апарати, які впливають з точністю до 0,5 мм порівняно з кількома см у старих установках.

Неврологія. Лікування епілепсії - це один із основних напрямків роботи неврологічних клінік Ізраїлю. Для комплексного обстеження пацієнтів обладнані спеціальні лабораторії, де проводять електроенцефалографію, МРТ як FLAIR і однофотонну емісійну комп'ютерну томографію (СПЕКТ), щоб отримати найточніше зображення тканин мозку. Пацієнтів приймають лікарі зі світовим ім'ям. Наприклад, у медичному центрі Іхлів лікування проводить професор Урі Крамер – творець інноваційного браслета, який попереджає про настання нападу. Наші пацієнти також обирають Ізраїль для лікування хвороби Паркінсона, розсіяного склерозу та невралгії.

Кардіологія та кардіохірургія. Ізраїльські хірурги проводять заміну серцевих клапанів методом TAVI. Це малоінвазивний спосіб без розрізів шкіри – всі дії виконують через катетер під контролем МРТ чи УЗД. За такою ж методикою кардіохірурги проводять установку балона та стенту для розширення просвіту судин. В Ізраїлі також виконують встановлення дефібриляторів та кардіостимуляторів. Лікарі клініки Рамбам вперше у світі провели операцію з лікування діастолічної серцевої недостатності.

Діагностика та чек-ап. Чек-ап в Ізраїлі – це комплексне обстеження, яке включає аналізи та діагностичні методики для перевірки загального стану організму. Програми діагностики у медичних центрах розроблено за міжнародними стандартами. Вони враховують вік, стать, спосіб життя пацієнта, наявність шкідливих звичок та генетичну схильність, тому включають лише необхідні обстеження, без зайвих аналізів.

Топові медичні центри Ізраїлю оновлюють обладнання для діагностики та лікування кожні 2-3 роки. Це дозволяє лікарям використовувати найточніші апарати, завдяки яким виявляють навіть невеликі порушення у роботі внутрішніх органів. Пам'ятайте, що лікування на ранніх етапах потребує мінімальних витрат часу та грошей.

Лікування, відпочинок та реабілітація на Мертвому морі показані пацієнтам із хронічними хворобами серця, легень, захворюваннями суглобів та шкіри. На курортах Мертвого моря люди відновлюються після травматичних процедур та складних операцій. Щоб ефективно поєднати відпочинок та лікування в Ізраїлі потрібно:

Повідомити про свої побажання координатору чи представнику клініки перед поїздкою. Він складе план процедур у госпіталі та для подальшої реабілітації, підкаже найближчі оздоровчі комплекси та готелі, допоможе у бронюванні номерів. Проконсультуватися з лікарем перед поїздкою на відпочинок. Він призначить необхідні процедури та повідомить про протипоказання.

Спекотний клімат країни протипоказаний пацієнтам з меланомою (раком шкіри), аритмією, гіпертонією, стенокардією. [12]

Візові формальності для осіб з громадянством України:

- Віза: не потрібна, тільки закордонний паспорт, що діє не менше 150 днів з моменту в'їзду.

- Термін дії візи/можливого перебування в країні: не більше ніж 90 днів поспіль.

На кордоні слід пред'явити:

- бронь у готелі або підтвердження про стаціонар у клініці;
- запрошення від клініки;
- квитки з точною датою (дата не повинна бути відкритою);
- підтвердження платоспроможності: готівка при собі та банківська картка з PayPass.

Правила в'їзду для особи, що супроводжує, відповідають правилам для пацієнта. У запрошенні від клініки має бути інформація про супроводжуючого.

Для проживання супроводжуючого потрібно або забронювати готель поруч із клінікою, або місце у палаті пацієнта. В ізраїльських клініках є можливість розміщення родичів у палаті пацієнта на окремому ліжку.

Поки супроводжуючий очікує пацієнта з процедур та консультацій, він може поїхати на екскурсію містом або пройти чек-ап – пакетне обстеження організму за 3-4 години. Про екскурсію можна домовитися на ресепшені клініки, вам нададуть гіда або запишуть до вже існуючої групи.

Клініка безкоштовно надасть перекладача, який супроводжуватиме вас на всі процедури та консультації. Для особистих переміщень по місту ви можете оплатити послуги гіда, який проведе вам екскурсію визначними пам'ятками та іншими цікавими місцями.

Клієнту потрібно взяти усі медичні документи та диски обстежень, наявності КТ/МРТ, особисті документи для в'їзду: запрошення з клініки, закордонний паспорт, бронювання готелю, готівкові та банківські картки, якими можна користуватися за кордоном, заряджання від усіх пристроїв, щоб бути на зв'язку, необхідні препарати та медичні прилади (це важливо для людей, яким завжди потрібно мати при собі інгалятор або не переривати курс прийому таблеток, перш ніж лікар призначить нову схему лікування), будь-які інші речі, які вам потрібні кожен день.

Перед поїздкою підключіть вигідний тариф роумінгу у свого мобільного оператора, щоб бути на зв'язку. Якщо у вас не встановлені месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp та ін.), дізнайтеся, яким додатком користується більшість ваших близьких, та встановіть його.

Не потрібно брати з собою: засоби гігієни (їх видадуть у лікарні чи готелі), продукти харчування (немає сенсу забивати валізу їжею з дому, у лікарні погодують і розкажуть про найближчі ресторани з демократичними цінами), одяг, який не знадобиться (перегляньте погоду в Ізраїлі перед вильотом, щоб не взяти із собою занадто багато теплих чи навпаки легких речей).

Розрахуйте суму на подорож з урахуванням додаткових особистих витрат, які виникнуть у вас під час перебування в Ізраїлі:

- середній чек у ресторані - 12 євро – у кафе для місцевих, 39 євро – у ресторані

- проїзд у громадському транспорті - одноразово - 1,35 євро, проїзний на місяць - 52,44 євро
- таксі (у середньому по місту) - 10 євро

Перед відльотом додому після закінчення лікування:

- Перевірте, чи на місці ваші особисті документи для перетину кордону.
  - Зберіть усі медичні виписки – привезені з собою та отримані у клініці за кордоном.
  - Перевірте, чи всі рахунки в клініці ви сплатили.
  - Уточніть у лікаря свій стан - чи можна вам зараз летіти на літаку і яких правил реабілітації ви повинні дотримуватися.
  - Ще раз перевірте квитки, час та місце відправлення.
  - Перегляньте номер або палату, щоб не забути необхідні речі, наприклад, виписані за кордоном медикаменти. [13]

Німеччина – один із лідерів глобального медичного туризму. Вона займає 2-е місце у Європі після Швейцарії за розміром фінансування медичної галузі. Кошти спрямовані на технічне оснащення лікарень, дослідження у галузі лікування раку та ВІЛ-інфекції.

Обстеження та лікування у клініках Німеччини проводять за міжнародними протоколами. У лікарнях використовують лише брендові препарати, які виробляють спеціально для країн Євросоюзу.

Клініки оснащені високоточними роботами. Серед них — робот «Да Вінчі» , який виконує операції через розрізи до 1 см, апарати для лапароскопічної хірургії EndoAssist, LapMan, Freehand, які замінюють хірурга-асистента. У кардіохірургії німецькі лікарі застосовують роботизовані катетери для діагностики порушень серцевого ритму.

На базі університетських клінік працюють дослідні центри, тому медичні новинки швидко впроваджуються у програми лікування. Так, для видалення ракових пухлин використовують лінійні прискорювачі Trilogy System та TrueBeam STx. Вони руйнують пухлину, не ушкоджуючи навколишні тканини. Для ВІЛ-позитивних чоловіків у медичних центрах

Німеччини проводять очищення насінневої рідини. Потім її використовують для штучного запліднення.

У 2013 році в Німеччині було прийнято “Закон про лікарську помилку” (Patientenrechtegesetz). Він діє для громадян Німеччини та іноземних пацієнтів. Відповідно до цього документа медичний турист має право на:

- вільний вибір лікаря та клініки;
- друга думка щодо призначеного курсу лікування;
- сучасні методики терапії;
- збереження лікарської таємниці;
- інформацію про перебіг лікування.

Профільними напрямками лікування є:

Онкологія. У Німеччині працюють 43 спеціалізовані онкологічні центри, в яких лікують понад 300 видів раку. Німецькі лікарі використовують інноваційні препарати таргетної терапії. Вони впливають на ракові клітини організму, які не зачіпають здорові. Імунотерапія раку підвищує опір організму та стимулює його боротися з пухлинами.

Відсоток виживаності від раку в Німеччині в середньому у чоловіків становить 61%, у жінок – 66%.

.Кардіохірургія. Щорічно у Німеччині проводять 120 000 успішних операцій на серці. Німецькі кардіохірурги оперують через невеликі розрізи. Вони виконують шунтування серця крізь міжреберний розріз 5 см (стандартний - 20 см). Заміну серцевих клапанів вони роблять через катетер методом TAVI (без розрізів, через прокол у стегнової артерії).

Нейрохірургія. Німецькі фахівці лікують міжхребцеві грижі, пухлини головного та спинного мозку щадними методами. За статистикою, лише 50% пацієнтів із грижею хребта проходять хірургічне лікування. Успішність такого втручання становить 90%.

У клініках Німеччини застосовують ендоскопічну та лазерну хірургію пухлин. Деякі новоутворення видаляються через носа, без

розрізів. Операційний процес відбувається під контролем нейронавігації, що підвищує точність рухів хірурга.

Ортопедія. Головна особливість німецької ортопедії це колосальний досвід лікарів. У Німеччині практикують 11 150 ортопедів та спеціалістів спортивної медицини. Заміну колінного та кульшового суглоба тут виконують через невеликий розріз до 10 см. При традиційній операції він становить 20 см. Ендопротези встановлюють за допомогою роботизованих апаратів. Вони допомагають скоординувати рухи хірурга та поставити ендопротез зі 100% точністю.

Асклепіос - найбільша мережа лікарень у Європі. Лікарня Асклепіос займає 2 місце у рейтингу найкращих клінік для медтуризму згідно з міжнародною організацією MTQA.

Основний напрямок госпіталю – лікування раку. Усі центри Асклепіос сертифіковані Німецьким товариством гематології та онкології DGHO.

У терапії раку тут використовують індивідуально підібрані препарати імуно- та таргетної терапії.

Асклепіос Бармбек – клініка №1 для іноземних пацієнтів згідно з міжнародною організацією Medical Travel Quality Alliance. Це багатопрофільний медичний центр, який входить до найбільшої мережі госпіталів Німеччини Asklepios Kliniken (Асклепіос Клінікен). Асклепіос Бармбек спеціалізується на онкології, онкогематології, хірургії та пульмонології. Щорічно тут проходять лікування понад 80 000 пацієнтів із Німеччини та з-за кордону.

Нордвест – центр досліджень світового значення

Лікарня Нордвест - багатопрофільна медустанова. Воно включає 5 науково-дослідних інститутів, у яких було розроблено апарат 3D-УЗД, протиракові вакцини та препарати таргетної терапії.

Нордвест спеціалізується на лікуванні неврологічних захворювань та реабілітації. Тут розробляють нові методи терапії розсіяного склерозу та

інсульту. Щорічно у клініці проходять лікування 25 000 пацієнтів. Клініка Нордвест (Nordwest) – велика багатопрофільна лікарня у Франкфурті-на-Майні, Німеччина. Спеціалізація – онкологія, неврологія, нейрохірургія та ортопедія.

У 2019 році Нордвест увійшов до ТОП німецьких шпиталів з ефективності радіотерапії та успішності лікування раку товстого кишечника. Щороку до медичного центру звертаються понад 25 000 пацієнтів.

Золінген — найкраща ціна на діагностику та лікування. Клініка Золінген входить до ТОП медичних закладів Німеччини згідно з рейтингом журналу Focus. Медтуристи вибирають Золінген для проведення ортопедичних та нейрохірургічних операцій. Тут щороку виконують 1000 втручань на головному та спинному мозку. Головний лікар відділення Ральф Буль оперував голлівудського актора Джорджа Клуні.

Академічна клініка Золінген (Solingen) — багатопрофільна лікарня в Німеччині, в ТОП-і найкращих шпиталів країни за версією журналу Focus . Спеціалізація — онкологія, нейрохірургія, гастроентерологія, кардіологія та ортопедія. 2 лікарі клініки входять до списку рекомендованих фахівців Німеччини за версією Focus та Guter Rat — професор Вольфганг Швенк, хірург черевної порожнини, та професор Петер Херінг, спеціаліст з лікування гіпертонії та хвороб нирок. Щороку до Золінгену звертаються понад 60 000 пацієнтів.

Усі ціни на медичні послуги регулюються на державному рівні. Іноземні пацієнти отримують якісну допомогу за тією самою вартістю, що й німці.

Перед поїздкою до Німеччини пацієнт повинен зробити депозит на рахунок німецької клініки. Депозит - це передоплата за лікування, яка включає вартість попередніх діагностик та процедур. Якщо після лікування ціна послуг виявиться нижчою, лікарня поверне різницю щодо пацієнта.

Як поїхати на лікування до Німеччини?

Крок 1: вибрати клініку. За даними за 2017 рік, у Німеччині працюють понад 2 300 медустанов. Іноземні пацієнти можуть обслуговуватися як у приватних, так і державних лікарнях. При виборі клініки слід звернути увагу на:

- акредитацію медичної установи;
- наявність спеціалізованого відділення для діагностики та лікування вашого захворювання;
- наявність у лікарів кваліфікації та достатнього досвіду.

Крок 2: отримати програму лікування та сплатити депозит. У програмі вказано перелік діагностик та обстежень, їхня приблизна вартість та тривалість перебування у госпіталі.

Крок 3: квитки, віза, житло. У Німеччину можна дістатися автобусом/машиною або літаком. Квиток на автобус Київ – Берлін коштує близько €40. Для проходження лікування в Німеччині деяким громадянам потрібна Шенгенська віза типу С. Отримання візи займає від 3 до 7 робочих днів. Вартість такої візи, в середньому, становитиме 60 євро.

Як правило, вартість лікування входить госпіталізація. Деякі клініки надають іноземним пацієнтам та їх супроводжуючим палати за окрему платню (ціни залежать від лікарні).

Пацієнт може розміститися у готелі. Вартість номеру становитиме від €117 на добу. Оренда однокімнатної квартири на місяць коштуватиме €400-€800, подорова оренда складе від €50-70. Ціни безпосередньо залежать від міста проживання: чим воно більше, тим дорожче проживання.

Які проблеми можуть виникнути у пацієнта у Німеччині:

- Як правило, іноземні пацієнти очікують на себе особливу увагу приїзду до клініки. Однак у Німеччині це не так. Для німця та іноземця умови рівні — черги на процедури, тривалість консультації лікаря, кількість обходів палати на день.

- Супровід перекладачем у лікарнях Німеччини (близько €35 за годину).
- Німецькі шпиталі не гарантують вибір лікаря, як, наприклад, в Ізраїлі. [14]

Умови в'їзду до Німеччини з України до Німеччини:

- Віза : не потрібна, якщо є біометричний паспорт, із звичайним закордонним паспортом – потрібно зробити Шенгенську візу.
- Термін дії візи/можливого перебування у країні – не більше 90 днів протягом півроку.
- Час перельоту Берлін: з Києва — 2 год.

Для в'їзду з України до Німеччини вам потрібен біометричний паспорт з терміном закінчення дії не менше 6 місяців після повернення з поїздки та підтвердження мети поїздки.

Щоб підтвердити мету поїздки на кордоні, потрібно мати при собі:

- запрошення із клініки;
- підтвердження броні готелю під час амбулаторного лікування або палати в клініці під час лікування у стаціонарі;
- підтвердження платоспроможності: готівка при собі (з мінімального розрахунку 45 євро на день) та банківська картка з PayPass. Якщо у вас немає закордонного паспорта, потрібно зробити Шенгенську візу.

Правила в'їзду для особи, що супроводжує, відповідають правилам для пацієнта. У запрошенні від клініки має бути інформація про супроводжувачого.

Для проживання супроводжувачого необхідно забронювати або готель поруч із лікарнею, або місце в палаті пацієнта. Найчастіше у німецьких клініках є можливість розміщення родичів у палаті пацієнта на окремому ліжку.

Поки супроводжувач очікує пацієнта з процедур і консультацій, він може поїхати на екскурсію містом або пройти чек-ап - пакетне обстеження організму, яке дозволить за 3-4 години перевірити стан всього організму, і

допоможе запобігти серйозним порушенням на ранніх етапах. Вартість базового чек-апу в Німеччині - від 1500 євро. Про бажання пройти чек-ап повідомте координатору Bookimed, він заздалегідь забронює час у клініці.

Про екскурсію можна домовитись на ресепшені клініки, вам нададуть гіда або запишуть до вже існуючої групи. Про бажання пройти чек-ап повідомте координатору Bookimed, він заздалегідь забронює час у клініці.

У всіх клініках є послуга трансферу, щоби пацієнт не шукав таксі самостійно. В аеропорту вас зустріне водій із табличкою клініки, в яку ви йдете. Перед вильотом ви отримаєте фотографію місця, в якому вас чекатимуть, зазвичай це чудові зони в аеропорту, які легко знайти. Водій доставить вас до готелю або одразу до клініки.

Якщо ви не володієте німецькою мовою, клініка пропонує вам послуги перекладача з погодинною оплатою та послугу перекладу документів. У такому разі перекладач буде вашим супроводжуючим на території клініки.

Якщо у вас виникнуть проблеми або питання під час лікування в Німеччині, зверніться до свого координатора Bookimed або від клініки.

Що взяти із собою:

- Зберіть усі медичні документи та диски обстежень, за наявності КТ/МРТ, які скаже взяти лікар-координатор Bookimed.
- Особисті документи для в'їзду: документ для в'їзду (закордонний паспорт, що діє не менше 3 місяців після повернення додому), запрошення з клініки, бронювання готелю.
- Необхідні препарати та медичні прилади. Це важливо для людей, яким завжди потрібно мати при собі інгалятор або не переривати курс прийому таблеток, перш ніж лікар призначить нову схему лікування.

Додаткові витрати. Розрахуйте суму на подорож з урахуванням додаткових особистих витрат, які виникнуть у вас під час перебування в Німеччині. На кордоні потрібно мати при собі суму з розрахунком 45 євро на день.(табл1.1.)

Таблиця 1.1. Додаткові витрати, не пов'язані з лікуванням

Назва статті витрат	Вартість	
	Берлін	Гамбург
Середній чек у ресторані	10 євро – у кафе для місцевих, 25 євро – у ресторані	20 євро - у недорогому кафе, 35 євро - у ресторані
Проїзд у громадському транспорті	одноразово - 2,70 євро, проїзний на місяць - 72 євро	одноразово - 3 євро, проїзний на місяць - 80 євро
Таксі (у середньому по місту)	13 євро	25 євро

Що потрібно перевірити перед від'їздом додому

Перед відльотом додому після закінчення лікування:

- Перевірте, чи на місці ваші особисті документи для перетину кордону.
- Зберіть усі медичні виписки – привезені з собою та отримані у клініці за кордоном.
- Ще раз перевірте квитки, час та місце відправлення.
- Перегляньте номер або палату, щоб не забути необхідні речі, наприклад, виписані за кордоном медикаменти. [15]

Туреччина входить до **ТОП-10** лідерів медичного туризму за версією Medical Tourism Index: щороку 750 тисяч іноземних пацієнтів обирають місцеві клініки. З цієї статті ви дізнаєтесь про особливості медицини у Туреччині. Статистичні дані про розвиток медичного туризму в цій країні ми отримали з таких авторитетних джерел, як Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я Туреччини, Міжнародний журнал медичного туризму (IMTJ). Інші дані зібрані на основі нашого досвіду роботи з більш ніж 850 000 пацієнтів з різних країн світу.

Причина популярності турецьких шпиталів серед іноземних пацієнтів — висока якість медицини . Його підтверджують міжнародні сертифікати та акредитації. У країні функціонує більше 1 200 клінік , 33 з

них отримали акредитацію Об'єднаної міжнародної комісії (JCI). Для порівняння, в Ізраїлі таких лікарень 10, у Південній Кореї – 9, а в Мексиці – 7 (за даними від 23.02.2022).

Сертифікація JCI підтверджує високий рівень оснащеності шпиталю, безпеку медичних послуг, кваліфікацію лікарів, якість сервісу.

Туреччина постійно реформує систему охорони здоров'я. Цим вона приваблює велику кількість інвестицій. За даними Medical Tourism Magazine, у розвиток турецької медицини вкладено понад \$30 млрд . Уряд країни фінансує освіту молодих спеціалістів. Турецькі медики проходять навчання та стажування в Європі та США, де обмінюються досвідом зі своїми іноземними колегами. Вони регулярно беруть участь у міжнародних наукових конференціях.

Інноваційні методи лікування. Турецькі лікарі для лікування використовують найновіше обладнання, завдяки якому процедури проходять максимально безпечно та ефективно. Наводимо кілька прикладів інноваційних апаратів, які доступні медичним туристам у Туреччині:

- Робот Да Вінчі – це установка для видалення пухлин, завдяки якій хірург проводить операцію малотравматично (через розрізи до 2 см), не зачіпаючи здорові тканини.
- Лінійні прискорювачі Кібер-ніж M6, Radixact, Varian TrueBeam STx – це обладнання для променевої терапії , яке дозволяє лікарям впливати на новоутворення з міліметровою точністю та мінімальним ризиком пошкодження здорових тканин.
- Роботизована система MAKOplasty – це апарат для заміни суглобів, завдяки якому лікарі встановлюють імплантат максимально точно через невеликий розріз (4-6 см).

Популярні напрямки медтуризму в Туреччині:

Онкологія - один із профільних напрямків турецької медицини. 40% іноземних пацієнтів країни – це люди, які приїхали на лікування раку.

Хірургічне видалення пухлин у Туреччині проводять малотравматичними методами через розрізи до 2 см. Для цього використовують роботизовану систему **Да Вінчі** або Лапароскоп. Опромінення новоутворень виконують за допомогою установок TrueBeam, **Кібер-** та **Гамма-ніж** . Турецькі онкологи підбирають хіміотерапію згідно з генотипом пухлини — таке лікування є більш щадним та ефективним.

Ціна на трансплантацію кісткового мозку (ТКМ) у Туреччині становить від \$19 900 до \$95 000 (залежно від виду пересадки та клініки). Для порівняння, вартість такої процедури в Німеччині — \$170622 до \$284371. При цьому онкологи проводять трансплантацію за міжнародними протоколами . Різниця у цінах обумовлена особливостями ціноутворення на медичні послуги у державах.

Крім того, завдяки своєму великому досвіду та високим показникам успішності лікування, турецьких онкогематологів вважають одними з найкращих у світі. Вони проводять аlogenну та аутологічну пересадки кісткового мозку.

Нейрохірурги Туреччини лікують всі види пухлин головного мозку з використанням надточних нейронавігаційних систем . Вони приймають на лікування дорослих та дітей та беруться навіть за найскладніші випадки. Пацієнтам із хворобою Паркінсона та епілепсією в Туреччині проводять глибоку стимуляцію мозку (DBS) та стимуляцію блукаючого нерва (VNS-терапію).

Турецька стоматологія поєднує високий рівень оснащеності та великий досвід лікарів. Клініки оновлюють обладнання максимально часто, деякі навіть щороку, а лікарі регулярно проходять навчання та стажування у США та країнах Європи. Тут виконують установку зубних імплантів, вінірів, брекетів та люмінірів.

Пластична хірургія в Туреччині надзвичайно затребувана, сюди приїжджає більшість пацієнтів із понад 100 країн світу . У клініках країни щорічно виконують понад 352 000 пластичних операцій . Їх проводять

лікарі із досвідом світового рівня. Вони спеціалізуються на рино- та блефаропластику, ліпосакції, підтяжці всього тіла, збільшенні грудей та інших процедур.

Щороку в клініках Туреччини виконують більше 500 000 пересадок волосся, тому турецьких лікарів вважають одними з найдосвідченіших у світі. Програми зазвичай включають трансплантацію, підготовку до неї (консультації, аналізи), всі потрібні ліки та засоби догляду, трансфер і проживання в готелях 4-5*. При цьому вартість трансплантації волосся тут у 1,5-3 рази нижча, ніж в інших країнах Європи та Азії.

Найкращі турецькі клініки для міжнародного медичного туризму:

Анадол – це найкраща лікарня Туреччини з лікування всіх видів онкологічних захворювань. Медичний центр співпрацює з однією з найкращих клінік США — госпіталем Джонса Хопкінса, завдяки чому лікування в Анадолі відбувається за американськими стандартами. Щороку тут проходять діагностику та лікування більше 1 500 000 пацієнтів. За даними організації MTQUA, медичний центр входить до ТОП-3 провідних шпиталів світу у сфері медичного туризму. Високу якість обслуговування та лікування в клініці підтверджують сертифікати Міжнародної об'єднаної комісії (JCI) та Європейського товариства медичної онкології (ESMO). Анадолу (Anadolu Medical Center) – провідна багатопрофільна клініка Туреччини. Вона створена та працює за підтримки університетської клініки Джонса Хопкінса (Johns Hopkins Medicine) у США. Завдяки цьому лікування в Анадол проходить за американськими стандартами із застосуванням новітніх методів і технологій. Онкологія, онкогематологія, пересадка кісткового мозку, нейрохірургія, чек-ап та ЕКО – профільні напрямки Анадолу. Клініка орієнтована на пацієнтів з-за кордону – щороку сюди приїжджають по медичну допомогу з 65 країн світу. Анадолу займає 2-е місце у рейтингу найкращих госпіталів світу для іноземних пацієнтів за версією MTQUA. За високу якість медичного обслуговування та сервісу клініка отримала сертифікати OEIC, ESMO, премію Planetree.

Медичний центр Салуссм - це клініка, яка спеціалізується на пересадці волосся, пластичних операціях, стоматології та бариатрії. Щороку тут проходять процедури понад 600 пацієнтів із 50 країн з усього світу. Клініка сертифікована Національною охороною здоров'я акредитаційною програмою Туреччини. Це свідчить про те, що пацієнти отримують безпечне лікування за допомогою якісних медичних матеріалів.

У вартість включено проживання, трансфер та екскурсії. Салусс розташований у центрі курортного міста, тому пацієнти можуть поєднати естетичні процедури з відпочинком.

Saluss - це група клінік в Анталії та Стамбулі, Туреччина. Вони надають медичні послуги за такими напрямками: пересадка волосся, пластична хірургія, стоматологія, бариатрія, офтальмохірургія, ортопедія, нейрохірургія, онкологія та кардіологія. Щороку більше 600 людей довіряють Saluss своє здоров'я та красу. Це пацієнти більш ніж із 50 країн.

Медичний центр Стамбул Аестетик - це клініка пластичної хірургії, естетичної медицини та стоматології, куди щорічно приїжджають понад 4 000 пацієнтів. Пацієнтам доступні сучасні методики: ультразвукова ліпосакція Vaser, пересадка волосся FUE та DHI, лікування алопеції на ранній стадії за допомогою збагаченої тромбоцитами плазми PRP.

Тут практикують пластичні хірурги та стоматологи, які регулярно стажуються у США та країнах Європи.

Стамбул Аестетик (İstanbul Aesthetic) – клініка пластичної хірургії, естетичної медицини та стоматології в Туреччині.

Спеціалізація: ринопластика, ліпосакція, збільшення грудей, пересадка волосся, бразильська підтяжка сідниць.

Пацієнтам доступні сучасні методики – ультразвукова ліпосакція Vaser, пересадка волосся FUE та DHI, лікування алопеції на ранній стадії за допомогою збагаченої тромбоцитами плазми PRP.

Щорічно процедури у клініці проходять понад 4 000 пацієнтів.

Меморіал Шишли – це найбільший багатопрофільний госпіталь, який спеціалізується на онкології, нейрохірургії, трансплантації кісткового мозку та штучному заплідненні (ЕКЗ). Це 1-а клініка в Туреччині та 21-а у світі, яка отримала акредитацію за якість лікування від Міжнародної об'єднаної комісії (JCI).

Меморіал Шишли оснащена найновішим обладнанням для діагностики та лікування: 64-зрізовим комп'ютерним томографом для максимально точного обстеження пухлин, установкою TrueBeam STx для опромінення злоякісних клітин без шкоди здоровим тканинам. Щороку до клініки приїжджають на лікування понад 15 000 пацієнтів із 92 країн світу. Клініка Меморіал Шишли (Memorial Hospital Istanbul, Şişli) – найбільший багатопрофільний медичний центр Стамбула. Це 1-й госпіталь у Туреччині та 21-й у світі, який отримав акредитацію за якість лікування від Міжнародної об'єднаної комісії JCI. Спеціалізація Меморіал Шишли – онкологія, ТКМ (трансплантація кісткового мозку), штучне запліднення (ЕКЗ), нейрохірургія та пересадка органів. Успішність трансплантації органів становить 90%. Щороку до Меморіалу Шишли приїжджають на лікування пацієнти з 92 країн світу. [16]

Умови в'їзду до Туреччини з України:

- Віза: не потрібна, потрібна ID-карта громадянина України або закордонний паспорт, що діє не менше 150 днів з моменту в'їзду

- Термін дії візи/можливого перебування в країні: не більше 30 днів поспіль і не більше 90 сумарно днів протягом півроку.

- Час перельоту до Туреччини: з Києва – 2 год, з Астани – 5 год.

На кордоні з Туреччиною практично не буває проблем, для в'їзду пацієнту достатньо показати броню готелю чи номери у клініці.

Правила в'їзду для супроводжуючої особи відповідають правилам пацієнта.

Для проживання супроводжуючого потрібно забронювати або готель поруч із клінікою, або двомісну палату у шпиталі. У деяких турецьких

клініках є двокімнатні палати із спальнею для супроводжувачого. Забронювати в палаті окреме ліжко, але в тій самій кімнаті можна у всіх клініках Туреччини.

Поки супроводжувач очікує пацієнта з процедур та консультацій, він може поїхати на екскурсію містом або пройти чек-ап – пакетне обстеження організму за 3-4 години. Про екскурсію можна домовитись на ресепшені клініки, вам нададуть гіда або запишуть до вже існуючої групи.

У всіх клініках є послуга трансферу, щоби пацієнт не шукав таксі самостійно. В аеропорту вас зустрінє водій із табличкою клініки, в яку ви їдете. Перед вильотом ви отримаєте фотографію місця, в якому вас чекатимуть, зазвичай це чудові зони в аеропорту, які легко знайти. Водій доставить вас до готелю або одразу до клініки.

Клініка безкоштовно надасть перекладача, який супроводжуватиме вас на всі процедури та консультації. Для особистих переміщень по місту ви можете оплатити послуги гіда, який проведе вам екскурсію визначними пам'ятками та іншими цікавими місцями. Якщо у вас виникнуть проблеми або питання протягом перебування на лікуванні в Туреччині, зверніться до свого координатора Bookimed або від клініки.

Що взяти із собою:

- Зберіть усі медичні документи та диски обстежень, за наявності КТ/МРТ, які скаже взяти лікар-координатор Bookimed.
- Особисті документи для в'їзду: документ для в'їзду (закордонний паспорт, що діє не менше 3 місяців після повернення додому), запрошення з клініки, бронювання готелю.
- Необхідні препарати та медичні прилади. Це важливо для людей, яким завжди потрібно мати при собі інгалятор або не переривати курс прийому таблеток, перш ніж лікар призначить нову схему лікування.

Розрахуйте суму на подорож з урахуванням додаткових особистих витрат, які виникнуть у вас під час перебування в Туреччині:

- Середній чек у ресторані - 3 євро – у кафе для місцевих, 9 євро – у ресторані
- Проїзд у громадському транспорті - Одноразово - 0,45 євро, проїзний на місяць - 32 євро
- Таксі (у середньому по місту) - 8 євро

Перед відльотом додому після закінчення лікування: перевірте, чи на місці ваші особисті документи для перетину кордону; зберіть усі медичні виписки – привезені з собою та отримані у клініці за кордоном; перевірте квитки, час та місце відправлення; перегляньте номер або палату, щоб не забути необхідні речі, наприклад, виписані за кордоном медикаменти. [17]

У 2017 році Nubeo (глобальна база даних) включила Південну Корею до найпопулярніших країн у сфері медтуризму. Вона знаходиться на 5 місці з ефективності охорони здоров'я згідно з даними журналу Bloomberg

На етапі навчання до відбору найкращих фахівців ставляться суворо. Після університету вони повинні регулярно відвідувати міжнародні семінари та конференції, щоб бути в курсі сучасних медичних досягнень. 90% медичних закладів – приватні. Щороку усі лікарні проходять державну акредитацію. Для провідних клінік наявність міжнародної акредитації JCI є обов'язковою умовою. Щоб її отримати, лікарня має відповідати стандартам якості медичних послуг, кваліфікації персоналу та безпеці пацієнтів.

Глобальні корейські компанії Samsung, LG та Hyundai виробляють медичне обладнання спеціально для госпіталів країни. У топових шпиталях країни застосовують робототехніку. За допомогою робот-асистентів операції виконують через проколи до 1-2 см, без ефекту "тремтячої руки" хірурга.

Що їдуть лікувати до Південної Кореї:

Онкологія. Пацієнтам доступні інноваційні методики лікування: імунно- та таргетна терапія, HIFU, кріотерапія пухлини. Для лікування багатьох видів раку в корейських клініках застосовують установку

радіотерапії TrueBeam . Швидкість опромінення на цьому апараті в 8 разів вища за інші установки і сеанс лікування проходить за 10 хвилин.

Південна Корея займає 1-е місце за успішністю терапії раку шлунка. Вживання пацієнтів із раком кишечника становить 72,8%. Для порівняння у Великій Британії цей показник становить 54,5%, а в Данії – 55,5%.

Травми опорно-рухового апарату. Корейські фахівці досягли успіхів в ендопротезуванні колінного та кульшового суглобів. Південна Корея лідирує у світі за кількістю проведених роботизованих імплантацій. Тут розроблено програму робототехнічної системи ROBODOC для часткового протезування.

Шкірні захворювання. Ще один затребуваний напрямок медтуризму Кореї – дерматологія. Для лікування шкіри лікарі використовують лазерні технології та препарати, що виробляються на основі води Мертвого моря.

Чек апи (комплексне обстеження). Клініки Кореї оснащені сучасним діагностичним обладнанням: комп'ютерними та позитронно-емісійними томографами, установками 3D-візуалізації та МРТ. Система діагностики Samsung In-Vitro дозволяє отримати точні результати аналізу за 45 секунд.

Завдяки високому рівню ранньої діагностики та лікування, тривалість життя у Кореї перевищує вік 80 років. Це один із найкращих показників у світі.

Самсунг - найбільш високотехнологічна лікарня. З 1996 року клініка утримує звання "Госпіталь президентських стандартів". Тут працюють провідні онкологи та нейрохірурги Південної Кореї.

Самсунг знаходиться в ТОП-10 світових наукових інститутів. Тут проводять клінічні випробування інноваційних методів лікування раку. У клініці для зв'язку з пацієнтом лікаря використовують планшети, де зберігається вся інформація про хворого. Клініка Самсунг - багатопрофільний медичний центр, який отримав звання Госпіталь президентських стандартів. Клініка співпрацює з американським шпиталем Майо.

Медичний центр Samsung використовує інноваційні технології компанії Samsung – одного зі світових лідерів у галузі розробки медичного обладнання. Госпіталь Самсунг першим у країні оновлює обладнання і є високотехнологічним у Південній Кореї.

Самсунг надає іноземним пацієнтам персонального координатора та обслуговування 24 години на добу.

Профільні напрямки в Северанс - онкологія, серцево-судинна хірургія та нейрохірургія. Відділення онкології співпрацює з онкоцентрами Андерсена та Д. Хопкінса в США. За останні 5 років тут провели 4000 операцій на роботі Да Вінчі. А успішність лікування раку простати за допомогою робота-помічника становить 96%. Клініка Северанс (Severance Hospital) – найбільший багатопрофільний шпиталь у Південній Кореї. Він першим у країні отримав престижну американську акредитацію за якість лікування – JCI .

Спеціалізація Северанс – онкологія, check-up (обстеження організму), хірургія хребта, кардіохірургія та офтальмологія.

Досягненнями лікарні є перша в Кореї роботизована операція серця та перша в Азії імплантація штучного хребетного диска у шийному відділі.

Щорічно шпиталь Северанс приймає на лікування понад 1 000 000 стаціонарних пацієнтів, 30 000 з них – іноземці.

Скільки коштує лікування у Південній Кореї? Ціни на лікування у Південній Кореї встановлює Державна корпорація страхування здоров'я. Вона перевіряє ще раз план лікування пацієнтів. Якщо в Корпорації визнають, що якась процедура необґрунтована – пацієнт може її не оплачувати. У середньому, вартість лікування в Кореї на 20-30% нижча, ніж у США та Німеччині. [19]

Висновки до розділу 1

Медичний туризм, також відомий як медичне подорож або лікування за кордоном, визначається як подорож людей до інших країн чи регіонів з метою отримання медичної допомоги, лікування, реабілітації чи профілактики. Це включає широкий спектр медичних послуг, від простих консультацій та діагностики до складних хірургічних процедур та довготривалої медичної реабілітації. Медичний туризм може включати такі види медичних послуг, як косметична хірургія, стоматологічне лікування, серцево-судинна хірургія, органозберігаючі операції, лікування спеціалізованих захворювань, альтернативні методи лікування (наприклад, аюрведа, гомеопатія) та багато іншого. Головною мотивацією для медичного туризму є отримання якісної та доступної медичної допомоги за кордоном, де пацієнти можуть мати доступ до передових технологій, висококваліфікованих медичних спеціалістів та прогресивних методів лікування. При цьому пацієнти також можуть поєднати лікування з відпочинком, відкриттям нових культур та туристичними враженнями.

Важливою складовою медичного туризму є взаємодія між медичними установами, туристичними агентствами та іншими посередниками, які забезпечують організацію та координацію медичних послуг, транспорту, проживання та інших аспектів подорожі.

Світ має кілька основних зосередків медичного туризму, де пацієнти з усього світу шукають якісну медичну допомогу. Деякі з них включають: Німеччину, Турцію, Південну Корею тощо

Розділ 2. Сучасний стан та аналіз розвитку медичного туризму в світі

2.1. Сучасний стан медичного туризму в Україні та світі

Згідно зі статистичними даними у період 2017-2018 рр. на міжнародному ринку медичного туризму спостерігалось стійке зростання 4% на рік, що практично можна порівняти зі зростанням величини світового валового продукту – на 3,5%. Доходи суб'єктів підприємницької діяльності, що функціонують на ринку медичного туризму, становили 15 млрд. дол. США. Для порівняння можна навести величину доходів від реалізації програм лікувально-оздоровчого та велнес-туризму – 40 млрд. дол. США.

За оцінками зарубіжних експертів, у середньостроковому періоді спостерігається збереження представлених тенденцій, і до 2022 р. рівень доходів від медичного туризму зріс на 30-35% [20]. На рис. 2.1 представлені прогнозні значення зростання ринку медичного туризму у світі у період до 2027 р.

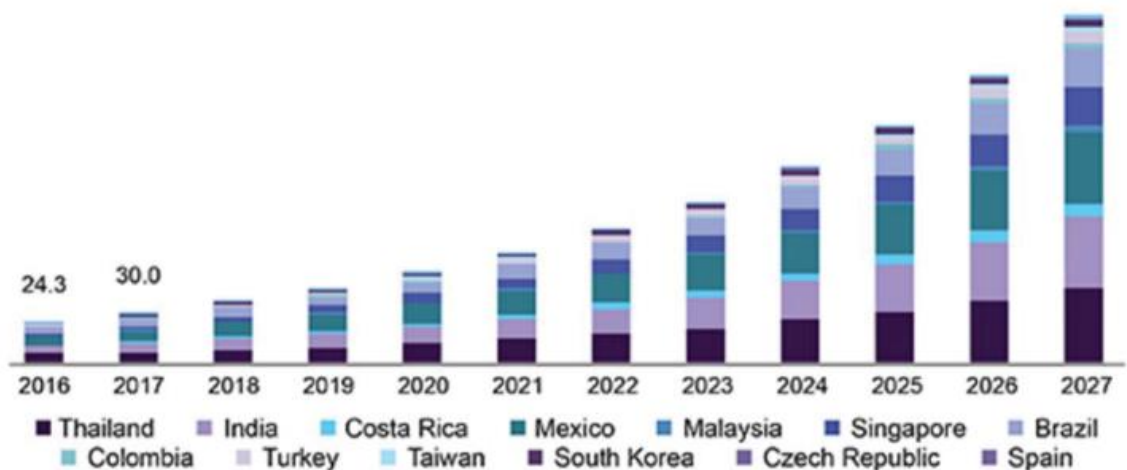

Рис.2.1. Прогнозні значення ринку медичного туризму у світі у 2016-2027 роках [21]

На наведеній діаграмі видно, що це багатомільярдні обороти та світові лідери – Таїланд, Індія, Мексика та інші країни. Відомий в Україні Ізраїль явно не серед світових лідерів, хоча до пандемії COVID-19 у 2018 році річний оборот послуг для іноземців сягав 400 млн доларів [21]. На рисунку 3

представлено графічне відображення рейтингу Medical Tourism Index, який щорічно формується міжнародною дослідницькою організацією International Healthcare Research Center на підставі огляду науково-прикладної літератури, думок експертів та опитування потенційних та фактичних споживачів послуг медичного туризму, та відображає динаміку розвитку медичного туризму.

Країни в рейтингу проходили оцінку виходячи з низки певних критеріїв: стан навколишнього середовища, рівень розвитку об'єктів інфраструктури ринку медичного туризму, якість обслуговування та рівень послуг. Ще одним важливим інструментом соціально-економічної оцінки сучасного стану світового ринку медичного туризму регіонального характеру може бути Європейський індекс здоров'я споживачів або індекс споживача послуг охорони здоров'я (EHCI), що є комплексною оцінкою ефективності національних систем охорони здоров'я країн Європейського Союзу. Цей показник був запропонований шведсько-французькою консалтинговою фірмою у 2005 році і в даний час є одним із ключових показників, що відображають сучасні тенденції на ринку медичного туризму. Для його розрахунку використовуються значення понад 40 вихідних параметрів, які поділені на шість предметних функціональних областей: «права пацієнта та інформація», «доступність медичних послуг», «е-здоров'я» та інші. Цей рейтинг розраховується для 35 країн, більша частина яких розташована в межах Європейського Союзу. Проте, у рейтингу за 2018 р. представлені не лише держави ЄС, а й низка країн, що географічно розташовані в Європі [24].

До таких можна віднести Швейцарію, Чорногорію, Хорватію, Албанію та низку інших країн. В доповнення до офіційних даних індексу споживача послуг охорони здоров'я (EHCI), ми провели певну градацію представлених у таблиці 1 країн з точки зору рівня сучасного розвитку та ключової спрямованості ринку медичного туризму у європейських країнах. Як основні групи були виділені:

– країни з виключно високим рівнем розвитку ринку медичного туризму (№ 1-8 у рейтингу – значення індексу від 800),

- країни з високим рівнем розвитку ринку медичного туризму (№ 9-17 у рейтингу – значення індексу від 700),
- країни із середнім рівнем розвитку ринку медичного туризму (№ 18-30 у рейтингу – значення індексу від 600),
- країни з низьким рівнем розвитку ринку медичного туризму (№ 31-35 у рейтингу – значення індексу від 544).

На сьогоднішній день в Україні виділяють такі перспективні регіони для розвитку медичного туризму – Київська, Харківська та Львівська області. Також популярні курорти Одеської, Миколаївської, Запорізької та Київської областей, а також Закарпаття. Усі вони мають величезний потенціал у розвитку, проте проблема полягає у нестачі державного фінансування. Більшість лікувальних закладів знаходяться на самоокупності, проте не можуть поки що запропонувати для вітчизняних туристів доступне поєднання якості та ціни. В'їзний медичний туризм в Україні стає все популярнішим. Наша країна приваблює громадян інших країн як цікавий туристичний регіон. Для багатьох пацієнтів метою приїзду стає поєднання лікування у профільних клініках та можливість відвідати популярні туристичні об'єкти [24].

Українські медики мають високу кваліфікацію, а рівень нашої приватної медицини не поступається світовому. Відсутність черг до вузькоспеціалізованих лікарів та можливість отримати якісне лікування з перших днів звернення до фахівця робить практику міжнародного медичного туризму популярнішою з кожним роком. За словами віце-президента Української Асоціації медичного туризму Ігоря Торського, однією з причин, чому іноземці все частіше розглядають Україну як регіон для лікування та оздоровлення, є низька вартість медичних послуг. Якість їх при цьому залишається на високому рівні, а ціна нижча на 30-70% порівняно зі світовими фахівцями. Більшість іноземців, які приїжджають на лікування до нашої країни, витрачають у середньому у 7 разів більше, ніж звичайні туристи. Враховуючи середній чек, який залишають пацієнти з інших країн на послуги

медичного туризму, їхнє перебування приносить бюджету на рік не менше ніж \$125 мільйонів, і ця цифра зростає постійно [22].

Пацієнти відвідують цікаві туристичні місця, користуються послугами трансферу та перекладачів – все це позитивно позначається на логістичній та транспортній системах країни, а також на економіці загалом. Іншим важливим аспектом, чому Україні вигідно розвивати медичний туризм – конкуренція, що зростає серед клінік, що призводить до прискорення процесу перетворення вітчизняної медицини. Після розвалу СРСР у країні працюють десятки профільних санаторіїв та профілакторіїв, які не отримували фінансування від

держави від початку незалежності України. Наявність чудової бази для надання лікувальних послуг стане поштовхом для перетворення їх на сучасні унікальні медичні установи, які будуть приносити прибуток як собі, так і державі. В Україні послуги медичного туризму умовно поділяються на такі категорії (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Популярні напрями медичного туризму в Україні [24]

Репродуктивне здоров'я. За останні кілька років у іноземних туристів зросла довіра до українських репродуктологів. Число охочих потрапити саме в Україну для обстеження безперервно зростає. Можливо, це пов'язано з хорошими показниками в галузі штучного запліднення або з тим, що поки що в Україні донорство яйцеклітин та сурогатне материнство не так переслідується законом, як у сусідніх країнах.

Стоматологія. Ця послуга є найпопулярнішою серед туристів, які приїжджають в Україну, щоб оздоровитися. Одна з причин, це низька вартість процедури. Тому що закордоном страховка не покриває рахунки за стоматологію. А по-друге, наші лікарі мають більше досвіду з проблемними

зубами і здебільшого хворому вдається зберегти зуб, а іноді й цілу щелепу. Тоді як західні лікарі видалили б пошкоджений зуб.

Кардіохірургія. Послуги у цій галузі медицини не менш популярні серед іноземців, ніж стоматологія. Це з наявністю найпотужніших медичних апаратів і вартістю операції. Ще варто додати, що українські лікарі беруться навіть за безнадійні випадки. І на 90% ці операції виявляються успішними.

Офтальмологія. Одеський центр післяопікової патології ока не має аналогів у світі. За весь час роботи він прийняв тисячі іноземних пацієнтів та допоміг повернути зір людям із понад 50 країн. При цьому умови роботи унікальних українських фахівців бажають кращого. Розвиток медичного туризму допоможе клініці покращити умови проживання хворих та закупити гарне обладнання для порятунку зору як українських, так і закордонних пацієнтів.

Клітинна інженерія. Розвиток клітинної терапії на вітчизняному ринку медичних послуг успішно конкурує із західними аналогами. В Україні працює єдиний у світі інноваційний сервіс зберігання мезенхімальних стромальних клітин. Київський Інститут клітинної терапії було відкрито у 2003 році. Матеріал, що зберігається тут, допомагає пацієнтам з усього світу відновлювати здоров'я після травм і операцій. Також в Україну приїжджають тисячі іноземних пацієнтів для омолодження організму стовбуровими клітинами та плазмою крові.

Санаторно-курортне лікування, реабілітація. Україна славиться своїми лікувальними курортами. До них належать курорти Закарпаття, Трускавець, Миргород, Хмільник, Моршин та інші. Іноземці відвідують такі місця, щоб відновитись після операцій, поправити здоров'я опорно-рухової або імунної системи. У всьому світі немає аналогів українським санаторіям та іноземцям доводиться бронювати місця за кілька місяців, аби потрапити до них. Більшість санаторіїв знаходяться в регіонах, які мають унікальні мінеральні ресурси та клімат. Мінус ринку у цьому, що санаторні комплекси представлені

переважно старими, побудованими ще за часів СРСР, будинками. Тому аудиторію таких здравниць можна охарактеризувати так:

- невибагливі до умов проживання та комфорту;
- мають середній дохід;
- потребують оздоровлення;
- мешканці міст, які хочуть змінити обстановку;
- любителі тривалого відпочинку (лікування у санаторії рекомендується проводити не менше 10 днів);
- хочуть відпочити на морі.

Після анексії Криму у 2014 році кількість санаторіїв знизилася до 320. Надалі тенденція зниження тривала. Основними причинами для скорочення кількості санаторіїв після 2014 року стали фінансово-економічна криза та стан санаторіїв. На рис. 2.3 наведено основні курорти України станом на 2021 р.

Рис. 2.3. Основні курорти України станом на 2021 р. [24]

Як вже було відмічено, більшість санаторіїв були збудовані ще за радянських часів і за останні кілька десятиліть кошти для їхнього капітального

ремонту практично не виділялися. Сьогодні будівлі цих санаторіїв потребують ремонту та модернізації. Також такі санаторії використовують застаріле обладнання для лікувальних процедур, що робить саме лікування менш якісним та ефективним. Санаторії, яким раніше виділялося недостатньо коштів, зіткнулися зі зниженням фінансування.

Як результат, такі санаторії не можуть витримати конкуренцію з боку сучасних SPA-готелів та популярніших здравниць, тому змушені припиняти свою діяльність. Лідерами за кількістю лікувально-оздоровчих підприємств традиційно є Львівська – 18%, Одеська – 13%, Дніпропетровська – 12%, Запорізька – 10% та Закарпатська область – 9% від загальної кількості (рис. 2.4, 2.5).

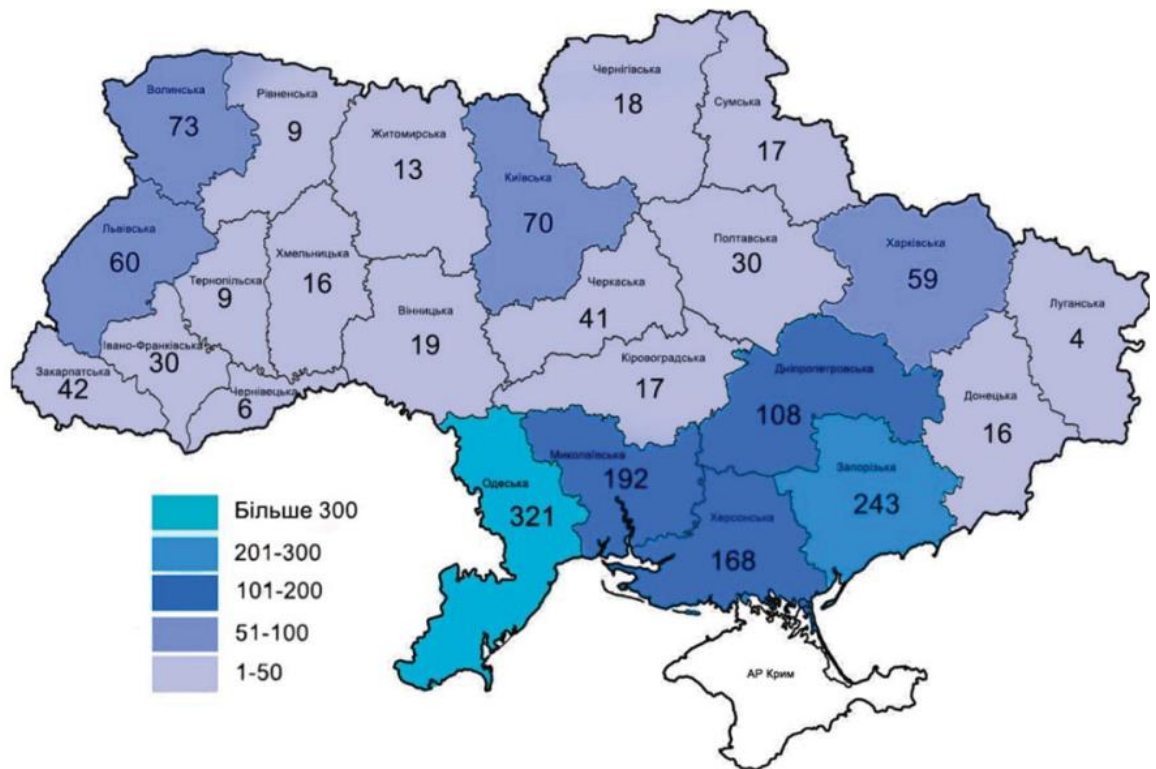

Рис. 2.4. Кількість санаторно-курортних підприємств за областями України [24]

Рис. 2.5. Динаміка зміни кількості санаторіїв у 2013-2017 рр., шт. [23]

Основну частину всіх лікувально-оздоровчих підприємств складають санаторії, яких найбільше у Львівській області – 15%, Одеській – 10%, Закарпатській – 7% та Хмельницькій – 6% від загальної кількості.

Найбільша кількість рекреаційних підприємств розташовано в причорноморських областях: в Одеській – 23%, що становить майже 1/4 всіх рекреаційних підприємств країни; Запорізькій – 17%, Миколаївській – 14% і Херсонській – 12%. У цих 4-х областях зосереджено 2/3 всіх рекреаційних підприємств країни. Також після того, як відпочинок у Криму став недоступним для українців, населення України почало шукати альтернативу, що спричинило зростання попиту на санаторний відпочинок в інших регіонах країни.

Таким чином, сьогодні в Україні можна виділити кілька центрів, де активно розвиваються лікувально-оздоровчі санаторії: Миргород у Полтавській області, Хмільник у Вінницькій області, Трускавець, Моршин, Східниця у Львівській області, а також оздоровниці Одеської та Запорізької областей, що знаходяться на березі Чорного та Азовського морів. Згідно з дослідженнями, лікування в оздоровниці скорочує тривалість тимчасової непрацездатності на 25-30%, повертає до колишньої роботи до 80% пацієнтів, які перенесли інфаркт міокарда. У пацієнтів, які пройшли через санаторно-

курортне лікування, кількість випадків загострень різних захворювань нижча у 2–6 разів, а потреба у госпіталізації нижча у 2,5 раза.

Середня тривалість життя людей, які регулярно проходять профілактику та лікування у здравницях, збільшується на термін від 3 до 15 років. Головна перевага санаторно-курортного лікування полягає у використанні природних рекреаційних ресурсів та цінова доступність, порівняно зі SPA-готелями, а до основних рекреаційних ресурсів, які використовують у санаторно-курортному лікуванні, відносять мінеральні води та лікувальні грязі.

Найвідомішими джерелами є «Нафтуся», «Марія», «Софія», «Броніслава», «Юзя» у Трускавці, а також однойменні з назвами курортів Миргородські, Моршинські, Свалявські води. Виходячи з даних «Державного інформаційного геологічного фонду України», запаси мінеральної води в Україні станом на 1 січня 2019 року становили 94,1 тис. м³ у 335 джерелах. Розробляється з них лише 167 джерел. Також спостерігається тенденція зростання запасів мінеральної води – у порівнянні з 2016 роком вони зросли на 1,5% (рис. 2.6).

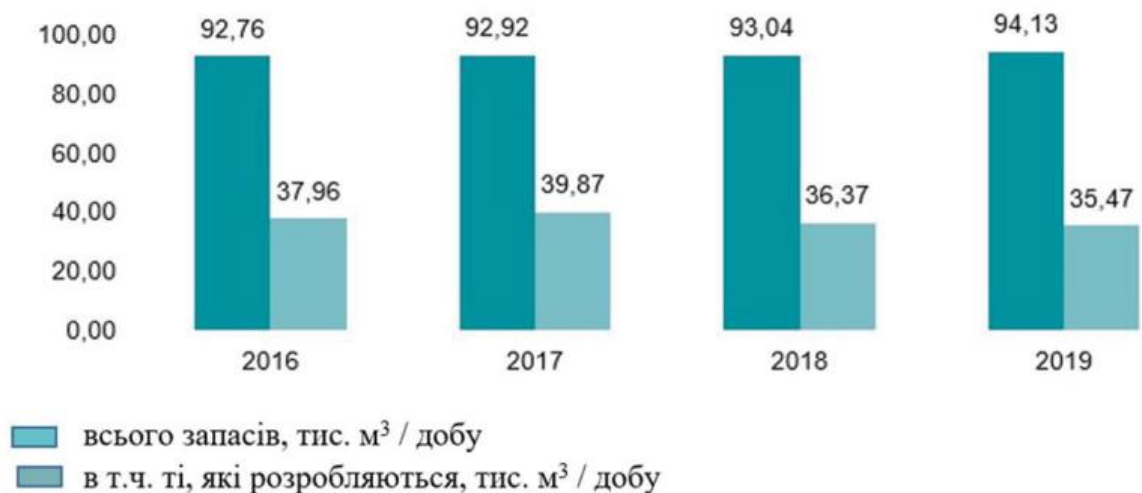

Рис. 2.6. Запаси мінеральної води в Україні станом на 1 січня 2019 року [23]

Грязелікування – один із найефективніших фізіотерапевтичних методів реабілітації та лікування пацієнтів після перенесених захворювань. Воно застосовується для лікування застудних захворювань (нежить, тонзиліт,

гайморит), захворювань дихальної, нервової та серцево-судинної системи, лікуванні опорно-рухового апарату. Також бруду широко використовуються в косметології та SPA-індустрії. Лікувальні пелоїди в Україні представлені 3 видами: торф'яними, сульфідними іловими та сопковими.

Станом на 1 січня 2019 р. в Україні було 16 джерел лікувальних грязей, із них розробляється лише 7 (рис. 2.7, 2.8).

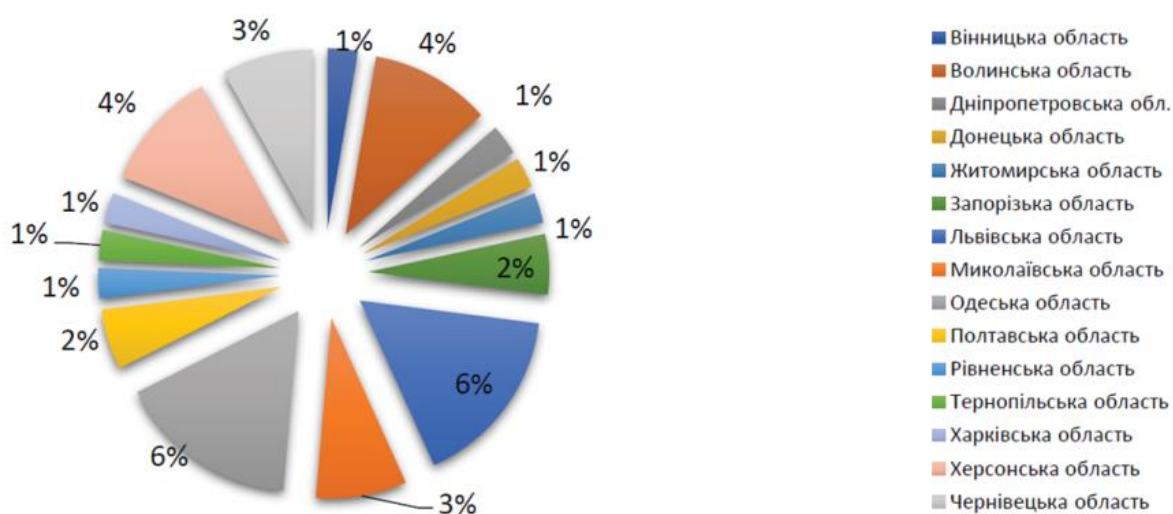

Рис. 2.7. Розподіл запасів лікувальних грязей по областях України [24]

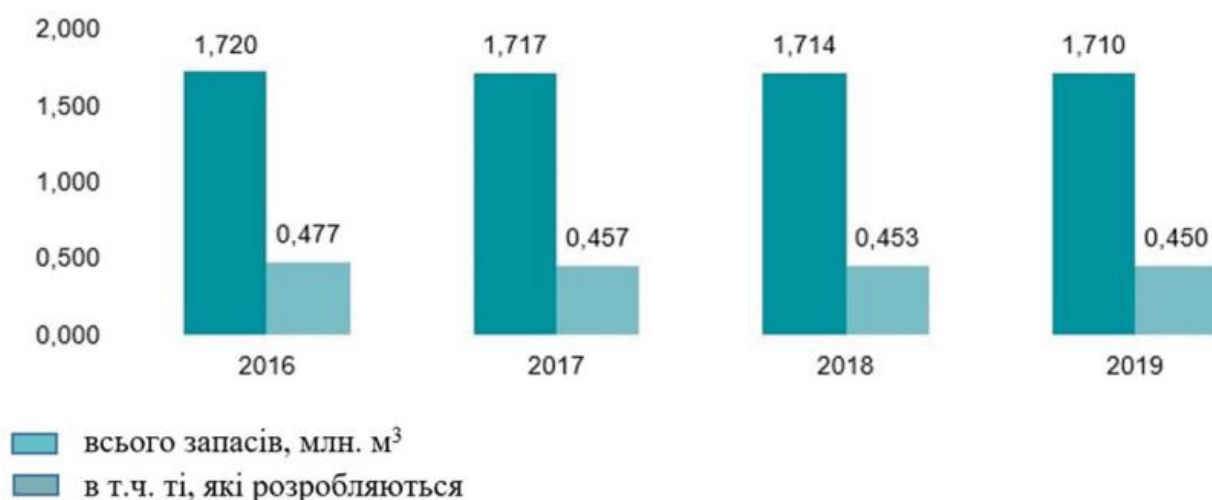

Рис. 2.8. Стан запасів лікувальних грязей в Україні станом на 1 січня 2019 року [23]

Обсяг видобутку лікувальних грязей у 2018 році становив 3,7 тис. тонн. Найвідомішими джерелами грязей в Україні вважаються родовища на

Одещині (Шаболатський та Куяльницький лимани), Дніпропетровської області (Солоний лиман), Войтовецьке родовище у Вінницькій області. Україна має всі види ресурсів для розвитку бальнео-, брудо- та кліматолікування, приморської, гірської та рівнинної рекреації. На її території - значна мережа санаторно-курортних установ, які становлять 40% від усіх колективних засобів розміщення.

У санаторно-курортних підприємствах лікувалося і відпочивало трохи більше 1,5 млн осіб, що становило майже третину від усіх, що перебували в колективних засобах розміщення, з них 3,5% складають іноземці. Їх обслуговувало понад 40 тис. штатних працівників, це майже третина всіх працюючих у засобах розміщення. Доходи від санаторно-курортної діяльності склали трохи більше 4 млрд. грн., це третина від усіх засобів розміщення України. Таким чином, країна має великий потенціал у розвитку санаторно-курортної галузі. Проте матеріально-технічна база санаторно-курортної інфраструктури підлягає оновленню та реконструкції. Для цього потрібна державна підтримка, вироблення стратегії та політики розвитку санаторно-курортної галузі, запозичення закордонного досвід [24]

2.2. Аналіз пропозицій різних туристичних компаній щодо медичних турів різних країн світу та України

У провідних країнах світу з високим рівнем медицини прибуток від в'їзного оздоровчого та лікувального туризму вимірюється сотнями мільйонів доларів щорічно і вносить вагомий вклад у поповнення бюджету країни. В останні роки медичний туризм, включаючи як лікування, так і діагностику та реабілітацію, становить близько 2% світового ВВП [25].

Більше 50 країн в рамках розвитку своїх економік прийняли національні програми з медичного туризму. Такі країни, як Німеччина, Ізраїль, Туреччина, Індія, Сінгапур, Таїланд інвестують мільйони у розвиток медичної

інфраструктури, будівництво комфортабельних клінік з кращим устаткуванням та інноваційними технологіями для надання високоякісного лікування. [25].

Розглянемо різні пропозиції по лікуванню псоріазу від компанії МедТур у різних країнах світу та України в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. Пропозиції по лікуванню псоріазу від компанії МедТур у різних країнах світу

Країна знаходження	Місто знаходження	Назва клініки	Про клініку
Індія	Гоа, Бангалор	Мережа лікарень Маніпал	Маніпал є клінічним підрозділом приватної індійської компанії MEMG, яка управляє трьома університетами в Індії. Мережа клінік Маніпал складається з 15 лікарень та трьох поліклінік. Щороку більше 2 млн. людей приїжджають сюди для лікування. Маніпал – це одна з найпопулярніших клінік світу. Мережа медичних центрів сертифікована швейцарським стандартом ISO, що гарантує регулярні перевірки кваліфікації лікарів та якості обладнання [26].
Індія	Гургаон	Лікарня Артемід	Артемід – це перший медичний центр, акредитований JCI, у Гургаоні (Делі-НКР), Індія. Заснований у 2007 році, зараз Інститут здоров'я надає комплексні медичні послуги в Індії, займає 9 акрів площі (7 футбольних полів), і є сучасною багатопрофільною лікарнею. Клініка стала першою медустановою країни, яка отримала сертифікат Національної ради з акредитації лікарень та постачальників медичних послуг (NABH) через 3 роки після відкриття [27].
Індія	Делі	Госпіталь Аполло Індрапрастха	Госпіталь Аполло Індрапрастха – це мережа багатопрофільних клінік в Індії. Перша клініка заснована у 1983 році. З моменту створення, лікарні Apollo удостоєні довіри понад 150 мільйонів людей із 140 країн. Клініка Аполло у Делі, перша лікарня в Індії, яка отримала міжнародну акредитацію від Joint Commission International (JCI). І ще 7 клінік отримали акредитацію JCI в Ахмедабаді, Бангалорі, Ченнаї,

			Хайдарабаді, Наві Мумбаї та Калькутті [28].
Індія	Ченнаї	Лікарня Глобал Ченнаї	Лікарня була заснована в 1999 році, акредитована NABH, NABL та HALAL, що говорить про високий рівень лікування та дотримання міжнародних стандартів та якості аналізів, які проводять у клініці. Щорічно в центрах Глобал Хоспіталс проходять лікування близько 2 мільйонів пацієнтів з різних країн світу, а також мешканців Індії. Глобал Хоспітал у Ченнаї лідер у сфері пересадки органів в Індії. Успішність таких операцій у клініці загалом 86,3%. Лікарня приймає пацієнтів не тільки з Індії, але й інших країн [29].
Тайланд	Бангкок	Міжнародна лікарня Бумрунград	Бумрунград – міжнародно акредитована лікарня, розташована в самому центрі Бангкока, Таїланд. Сьогодні це найбільша приватна лікарня у Південно-Східній Азії на півтисячі місць. До її складу входять понад 27 спеціалізованих центрів. Щорічно госпіталь обслуговує понад мільйон пацієнтів і половина з них – іноземці зі 190 країн. У лікарні працюють перекладачі та є координаційний офіс з обслуговування особливих потреб пацієнтів [30].
Південна Корея	Сеул	Медичний центр Samsung	Медичний центр Samsung — один із світових лідерів у галузі медицини. Заснований 9 листопада 1994 року. Він працює під гаслом «лікарня, орієнтована на пацієнта», що стало новою концепцією в Кореї. Лікарня посідає перше місце у рейтингу Міністерства охорони здоров'я та соціального розвитку Південної Кореї в 11 категоріях за показниками якості надання діагностики, медичної допомоги та послуг [31].
Південна Корея	Сеул	Університетська лікарня Кенг Хі в Кандонгу (KUIMS)	Медичний центр Квімс (KUIMS) – мультидисциплінарна клініка в Сеулі на базі університету Кенхі заснований у 2006 році і входить до ТОП-10 найкращих клінік Південної Кореї. Клініка має більш ніж 30 відділень, серед яких відділення онкології, ортопедії, неврології та нейрохірургії, ядерної медицини, кардіології, радіології, стоматології, східної

			медицини, гастроентерології, діагностики та реабілітації [31].
Південна Корея	Інчхон	Університетська лікарня Гіль при університеті Гачон	Клініка заснована 1958 р. Щороку сюди приїжджає понад 1,5 мільйона пацієнтів з усього світу, щоб пройти стаціонарне або амбулаторне лікування. Основна спеціалізація: онкологія, кардіологія, гінекологія, педіатрія, офтальмологія, стоматологія, неврологія, нейрохірургія, травматологія. Клініка поєднує багаторічний досвід фахівців та передові технології. Тут використовують передовий штучний інтелект IBM Watson для лікування онкології, роботизовані установки Да Вінчі та NAVIO, а також MPT 7T (Тесла) [33].
Німеччина	Гамбург	Мережа лікарень Асклепіос	Мережа лікарень Асклепіос щорічно обслуговує близько 2 млн. пацієнтів, що за чисельністю можна порівняти з населенням усього Гамбурга. Це 140 спеціалізованих центрів та лабораторія, в якій щорічно проводять понад 14 млн. досліджень. Асклепіос Бармбек входить до ТОП-3 найкращих центрів світу для поїздки на лікування за кордон [34].
Німеччина	Берлін	Лікарня Хеліос Берлін-Бух	Клініка Хеліос Берлін Бух є частиною одного з найбільших медичних концернів Хеліос, який налічує 86 клінік. Це означає, що пацієнти можуть отримати повний медичний сервіс без допомоги лабораторій, лікарів і клінік. Щорічно у клініці лікуються понад 200 тис. пацієнтів за 70 клінічними напрямками. У 2018 році клініка отримала премію авторитетного журналу Фокус, як «найкращий національний госпіталь», а у 2020 році 12 лікарів з різних відділень увійшли до списку найкращих лікарів Німеччини [35].
Туреччина	Стамбул	Університетська лікарня Медиполь	Університетська лікарня Медиполь – турецька багатопрофільна клініка, облаштована роботизованою системою Да Вінчі, системами Гамма-ніж та Кібер-ніж. Лікарі Медиполь спеціалізуються на лікуванні раку, неврологічних, серцево-судинних захворювань. У клініці проводять

			трансплантацію органів, пересадку кісткового мозку [36].
Туреччина	Стамбул	Медичний центр Анadolу	Анadolу – один із провідних багатопрофільних медичних центрів Туреччини. Лікарі клініки спеціалізуються на лікуванні онкологічних захворювань, онкогематології, пересадці кісткового мозку та нейрохірургії [37].

Після аналізу пропозицій на сайті МедТур для лікування псоріазу, було встановлено, що є багато висококваліфікованих клінік, які пропонують цю послугу. Загалом, пропозиції представлені більшість ніж у п'яти країнах, але були виокремлені як найпопулярніші: Індія, Тайланд, Південна Корея, Німеччина та Туреччина.

При подальшому дослідженні було виявлено, що більшість пропозицій знаходиться в Німеччині та Туреччині. Всі медичні заклади мають велику кількість сертифікатів та різноманітні пропозиції щодо лікування псоріазу.

Загалом, МедТур надає широкий вибір клінік для лікування псоріазу у вищезгаданих країнах. Вибір конкретної клініки може залежати від додаткових факторів, таких як вартість, репутація, розташування та особисті вподобання пацієнта.

Розглянемо пропозиції саме лікувальних турів від турагентства Пілігрим в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2. Тури оздоровлення і лікування

Назва туру	Напрявлення	Основна інформація	Ціна
Подорожі за здоров'ям	Угорщина, Чехія, Словаччина	Тип подорожі: оздоровлення і лікування Тривалість туру 7 днів/6 ночей Харчування: сніданки та вечері Страховання: додатково Доїзд: самостійний [38]	Від 13 300 грн
Аюрведа до Керали у пошуку рівноваги	Індія	Тип подорожі: оздоровлення і лікування Тривалість туру: 15 днів/14 ночей Проживання: готелі 4* Харчування: сніданок, обід, вечеря + лікування Трансфер: груповий (аеропорт-готель-аеропорт) Страховання: додатково Доїзд: самостійний [39]	Від 45 500 грн

При аналізі туристичного агентства Пілігрим можна побачити, що не так багато лікувально-оздоровчих турів представлено на сайті. А також, можна побачити, що Індія дійсно є актуальним напрямком для такого виду туризму.

Розглянемо пропозиції щодо оздоровчих турів сервісу Flixess в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3. Лікувальні та оздоровчі тури України

Назва туру	Напрявлення	Основна інформація	Ціна
10 родзинок Закарпаття	Україна	До туру входить: Прізд автобусом Проживання 2 ночі Супровід гіда-екскурсовода Екскурсійне обслуговування в туристичних об'єктах Страхування [40]	1 695 грн
Печера Млинки + СПА	Україна	До туру входить: прізд комфортабельним автобусом супровід гіда-екскурсовода екскурсійне обслуговування в печерах страхування на час подорожі [41]	645 грн
Йога-тур в Карпати «Підкорення Говерли»	Україна	До туру входить: 6 занять йогою (хатха-йога, йога нідра із співаючою чашою, пранаями, практики на розслаблення, заняття з відбудови в асанах) 3 екскурсії, супровід гіда, трансфер за маршрутом проживання в сучасному готелі з усіма зручностями [42]	6 580 грн
Дегустаційно- термальний тур «Феєрія новорічного Закарпаття»	Україна	До туру входить: прізд комфортабельним автобусом проживання (дві ночі) Новорічна забава (програма, їжа, напої, в т.ч. алкогольні) вечеря (1 і 2 день) сніданок (2 і 3 день) супровід гіда-екскурсовода екскурсійне обслуговування в туристичних об'єктах страхування на час подорожі [43]	4 795 грн

На сайті представлено багато цікавих турів на Закарпатті з короткою тривалістю та не дуже високу ціною, що добре для туристів які хочуть побувати у турі вихідного дня та трохи хочуть оздоровитися.

Висновки до розділу 2

Сучасний стан медичного туризму в Україні та світі характеризується значним потенціалом та постійним зростанням.

Україна стає все більш популярним напрямком для медичного туризму, завдяки доступним цінам медичних послуг та високому рівню медичної експертизи. Ключові спеціалізації медичного туризму в Україні включають лікування біль у спині, офтальмологічні операції, інфертильність, косметичну хірургію та стоматологію. Українські медичні заклади активно розвивають міжнародні партнерства та залучають медичних експертів з інших країн для впровадження передових методик та технологій. За останні роки Україна спостерігає зростання кількості іноземних пацієнтів, які приїжджають для отримання медичних послуг, і цей тренд продовжує зміцнюватися.

У світі медичний туризм на досить розвиненому рівні. Він охоплює різні країни та континенти. Крім традиційних напрямків, таких як Індія, Таїланд, Туреччина та Сінгапур, нові країни входять до ринку медичного туризму, зокрема Польща, Малайзія, Мексика, Колумбія та Угорщина.

Розділ 3. Розробка та просування авторського медичного туру

3.1. Перспективи медичного туризму в Україні

Медичні системи країн балансують між трьома складовими: якістю, фізичною та фінансовою доступністю. Чим наповнена і наскільки комфортна послуга – це питання якості. Наскільки швидко й легко людина може дістатися до цієї якості – питання фізичної доступності. Чи може собі дозволити – фінансової доступності.

Західна Європа та Великобританія пропонують якісну і майже чи повністю безкоштовну медицину. Натомість доступ до неї закритий бюрократично та географічно, щоб сконцентрувати гроші на якості та фінансовій доступності. Тобто держава покриває багато маніпуляцій, але їх треба чекати і далеко їхати.

Західні європейці переважно довіряють своїй системі. Якщо лікар записує пацієнта на маніпуляцію через пів року, це означає, що його чи її стан дозволяє таке тривале очікування. Якщо людина не хоче чекати, вона може скористатися послугами приватних закладів або поїхати до іншої країни. [51]

Медичний туризм в Україні має значний потенціал для розвитку і може мати перспективи у майбутньому. Низька факторів сприяє цьому:

1. Високий рівень медичних послуг: Україна має висококваліфіковані медичні працівники, сучасні медичні заклади та передове обладнання. Висока якість медичних послуг привертає увагу іноземних пацієнтів, які шукають якісне лікування за доступними цінами.

2. Економічні переваги: медичний туризм може стати додатковим джерелом прибутку для України. Приїзд іноземних пацієнтів сприятиме розвитку галузі, залученню іноземних інвестицій, створенню нових робочих місць і підтримці економічного зростання.

3. Географічне розташування: Україна розташована в центрі Європи, що робить її доступною для пацієнтів з різних країн. Близькість до Європейського Союзу та інших країн дає змогу залучити більше пацієнтів із сусідніх регіонів.

4. Розвиток медичного обладнання та інфраструктури: Україна активно

інвестує у розвиток медичної інфраструктури та придбання сучасного обладнання. Це допомагає покращувати якість надання медичних послуг та залучати більше іноземних пацієнтів.

5. Різноманітність медичних послуг: Україна пропонує широкий спектр медичних послуг, включаючи хірургію, стоматологію, репродуктивну медицину, косметичну хірургію, лікування серцевих та інших захворювань

6. Розвиток медичних центрів великого масштабу: Україна спостерігає зростання кількості медичних центрів великого масштабу, що спеціалізуються на конкретних галузях медицини. Це створює концентровані медичні хаби, які привертають пацієнтів зі всього світу та забезпечують їм високоякісну медичну допомогу.

7. Підтримка держави: Україна усвідомлює потенціал медичного туризму та вживає заходів для сприяння його розвитку. Держава підтримує створення сприятливого інвестиційного клімату, спрощення вистового режиму для іноземних пацієнтів, розвиток медичного законодавства та стандартів безпеки.

8. Культурні та туристичні привабливості: Україна має багатий культурний спадок, історичні пам'ятки, прекрасну природу та інші туристичні привабливості. Це додає додаткову цінність для іноземних пацієнтів, які можуть поєднати медичне лікування із відпочинком та освоєнням нових місць.

9. Розвиток медичного інформаційного простору: зростання впливу технологій у сфері медицини та електронної комунікації сприяє розвитку медичного туризму. Інтернет та соціальні мережі надають пацієнтам можливість отримати інформацію про медичні заклади, лікарів, послуги та відгуки інших пацієнтів, що сприяє збільшенню довіри до української медицини.

10. Медичний туризм для спеціалізованих областей: Україна може розвивати медичний туризм у спеціалізованих галузях, таких як онкологія, кардіологія, неврологія тощо. Українські медичні заклади спеціалізуються на високотехнологічних методах діагностики та лікування цих захворювань. Іноземні пацієнти можуть шукати доступне та якісне лікування в Україні.

11. Сурогатне материнство та репродуктивна медицина: Україна відома своїми передовими програмами сурогатного материнства та репродуктивної медицини. Законодавство, яке дозволяє сурогатне материнство та забезпечує правовий захист учасників процесу, привертає багатьох іноземних пацієнтів, які шукають ці послуги.

12. Розвиток медичного туризму в регіональних центрах: окрім Києва, в Україні є інші міста, такі як Львів, Одеса, Харків, Дніпро та інші, які мають високий потенціал для розвитку медичного туризму. Розширення мережі медичних закладів та послуг у цих регіонах може залучити більше іноземних пацієнтів та розширити можливості для розвитку сектору.

Загалом збільшення якості медичних послуг, покращення медичної інфраструктури, сприятливий інвестиційний клімат та розвиток інформаційних технологій створюють перспективи для зростання медичного туризму в Україні. Це може мати позитивне вплив на економіку країни, створення нових робочих місць та покращення медичного обслуговування.

3.2. Маршрут та технологічна карта медичного туру «Відпочинок, рекреація та лікування» з України м. Одеси до Німеччини м. Берлін. Вартість та просування туру

Пропонуємо розроблений маршрут медичного туру до Берліну. Маршрут медичного туру «Відпочинок, рекреація та лікування» Одеса – Берлін – Одеса надано в таблиці 3.1. та рис.3.1.

Таблиця 3.1. Технологічна карта

Вид транспорту	Автобус, автомобіль
Протяжність маршруту Одеса – Берлін – Одеса, км	3 446 км
Тривалість туру	6 днів/5 ночей
Вартість путівки	41 421 грн
Дата виїзду	21.08.2023
Дата приїзду	26.08.2023

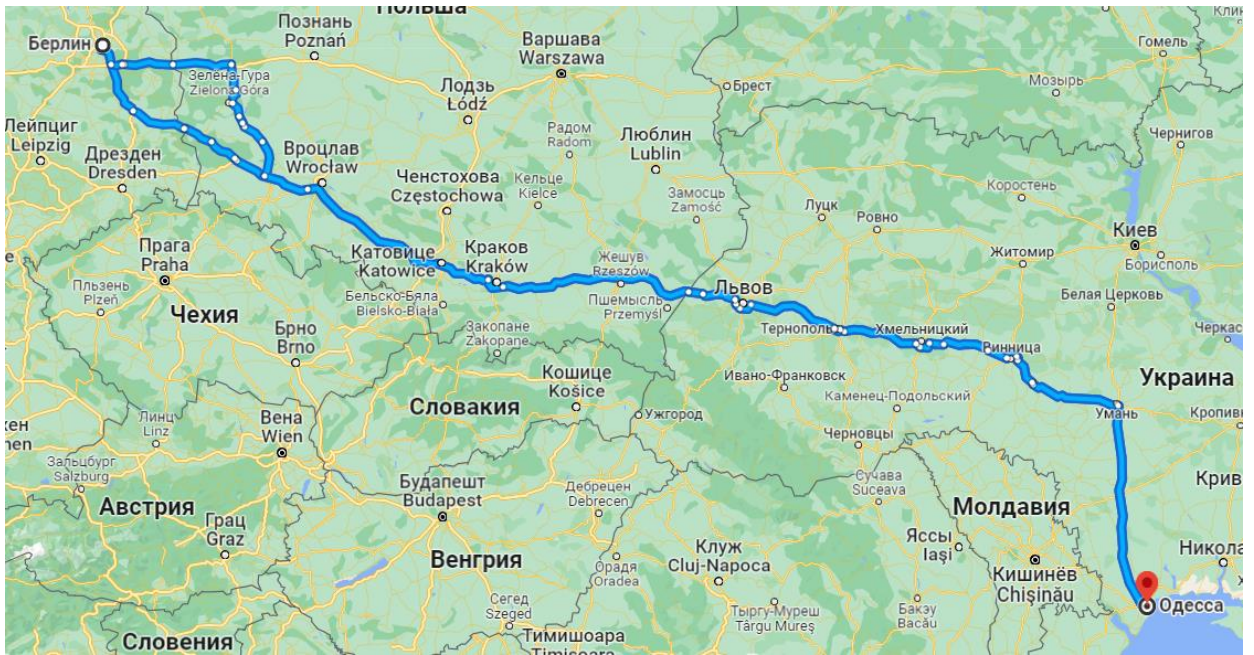

Рис.3.1. Маршрут Одеса – Берлін – Одеса

На рис.3.2. запропоновано транспортний переїзд з Одеси до Берліну

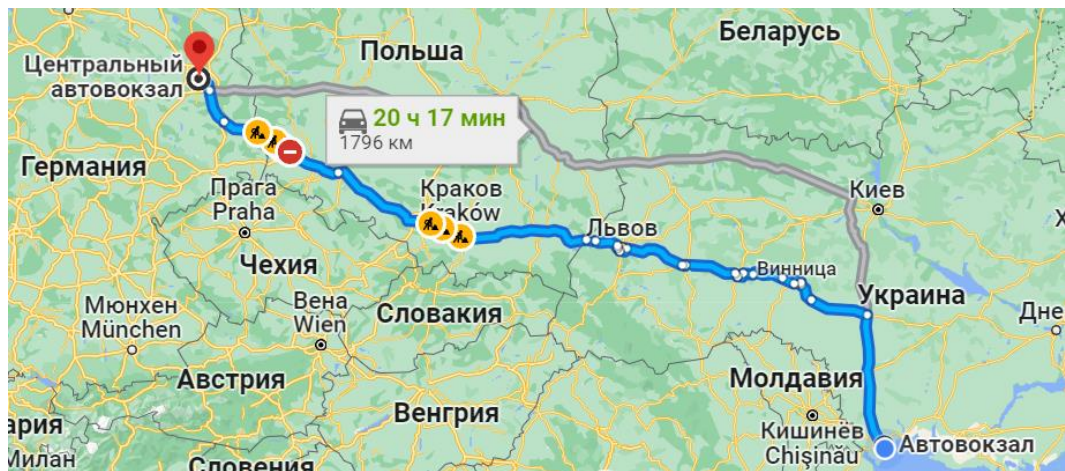

Рис.3.2. День 1 Одеса – Берлін

Другий день відображено на рис.3.3.

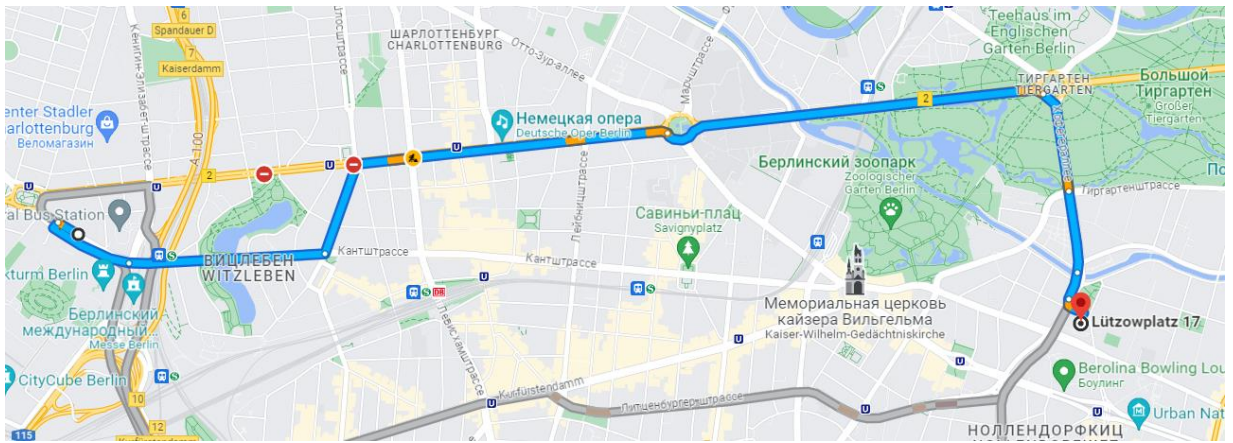

Рис.3.3. День 2 Автовокзал – Готель

Третій день відображено на рис.3.4.

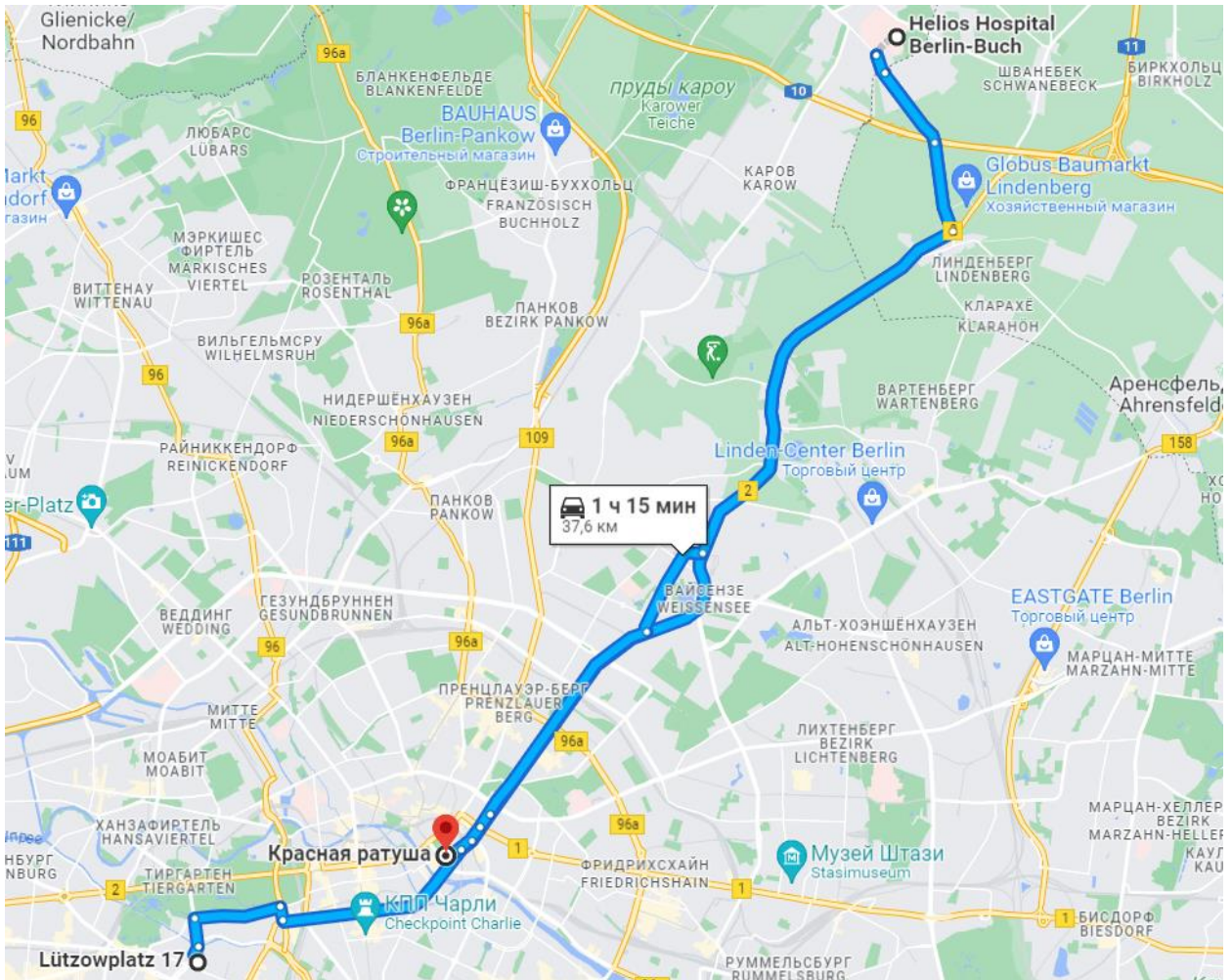

Рис.3.4. День 3 Готель – Лікарня – Червона ратуша

Оглядова екскурсія за маршрутом Червона ратуша – середньовічний квартал св. Миколая – церква св. Марії та фонтан Нептун – Музейний острів – площа

Бебеля – Жандармський базар - вулиці Фрідріха та Вільгельма – Липова алея –
Бранденбурзькі ворота – Рейхстаг зображено на рис.3.5 та 3.6.

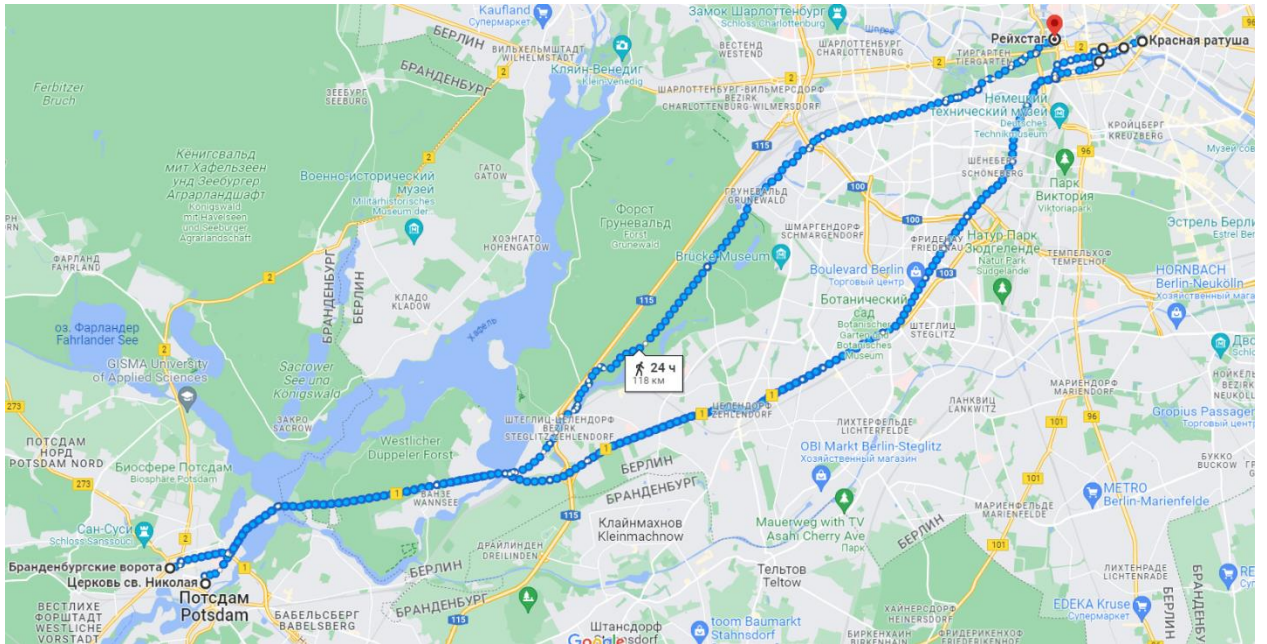

Рис.3.5. День 3 Маршрут оглядової екскурсії

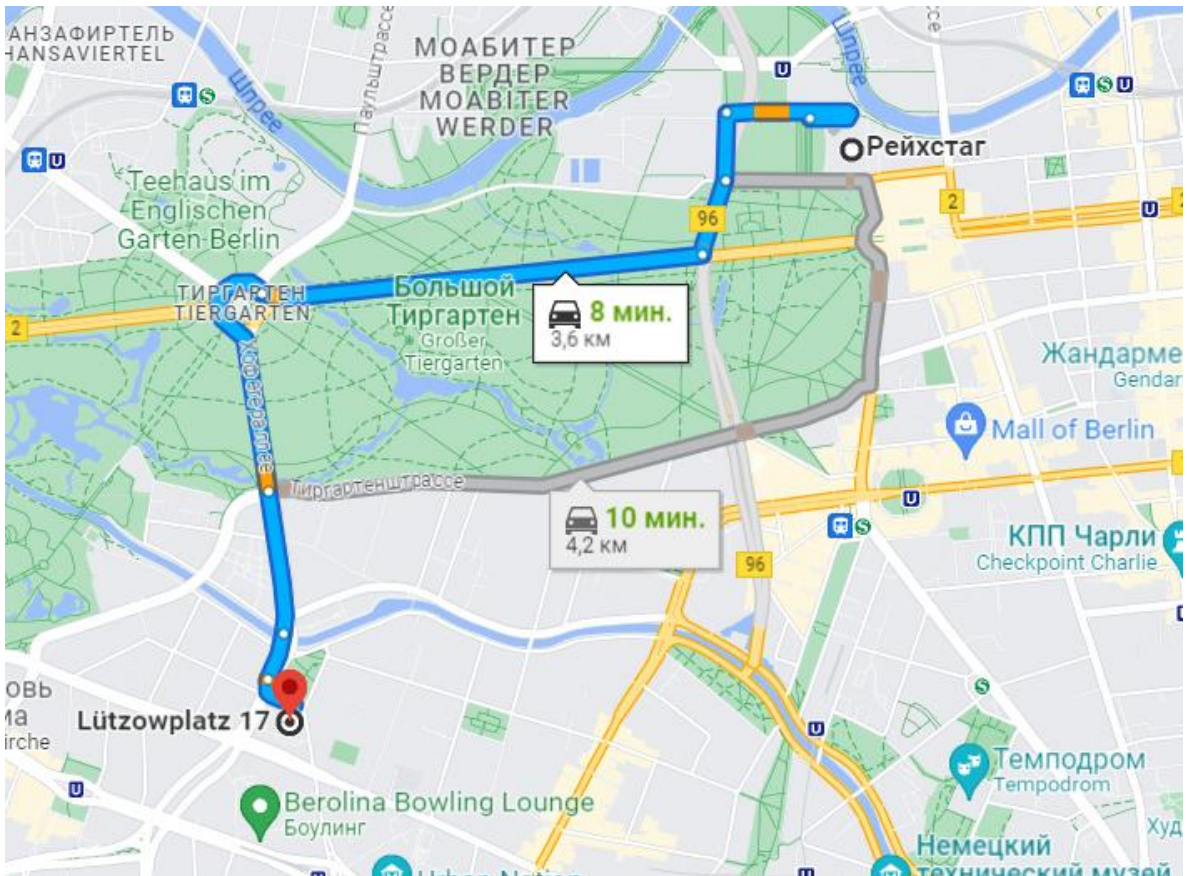

Рис.3.6. День 3 Рейхстаг – Готель

Четвертый день изображено на рис.3.7 та 3.8.

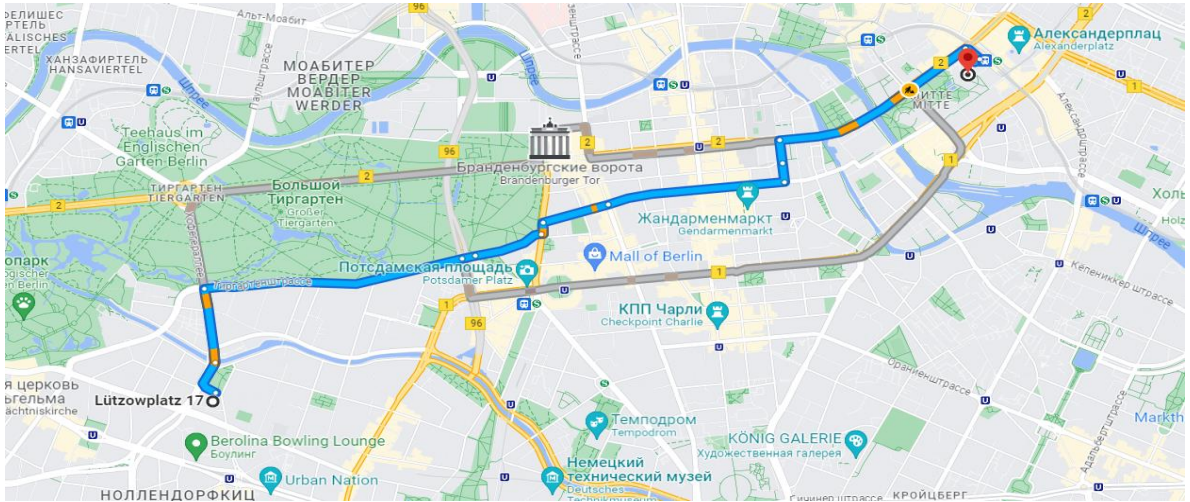

Рис. 3.7.День 4 Готель – Телевежа

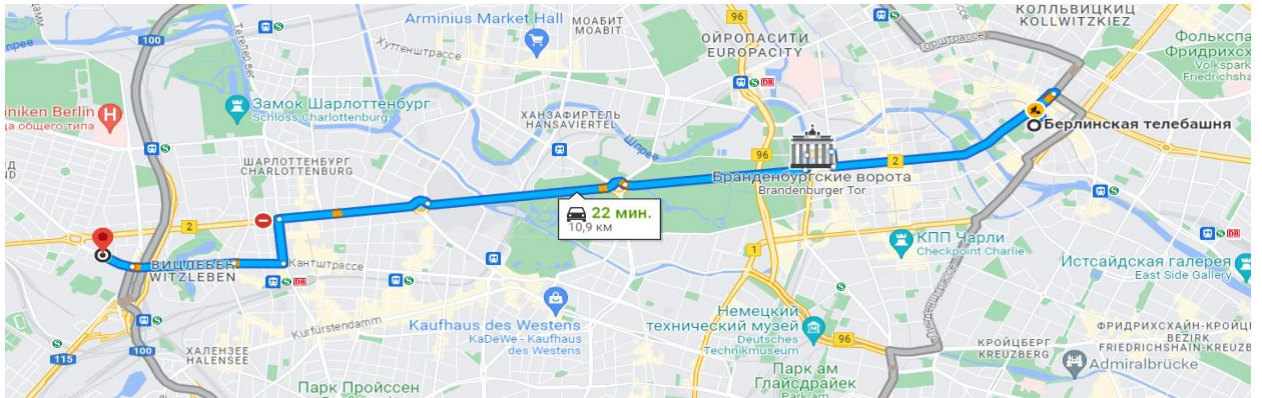

Рис.3.8. День 4 Телевежа – Автовокзал

П'ятий та шостий день зображено на рис 3.9. Дні присвячені переїзду в Одесу.

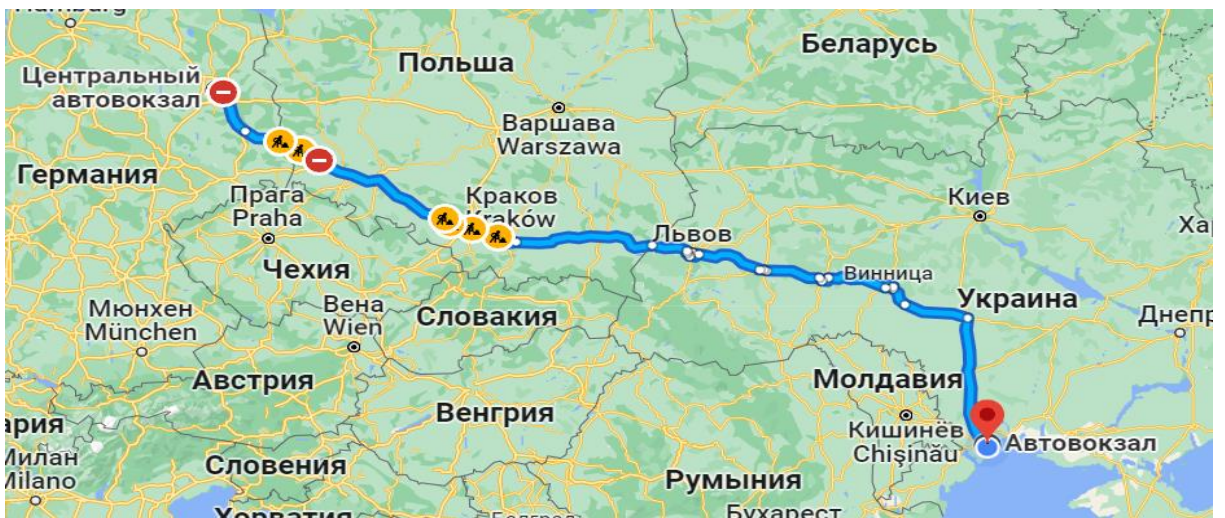

Рис.3.9. День 5-6 Берлін – Одеса

Німеччина відома своєю високою якістю медичної допомоги та сильною системою охорони здоров'я. Клініки в Німеччині володіють сучасними технологіями, передовими методиками та найновішим обладнанням для діагностики та лікування псоріазу. Також країна володіє великою кількістю досвідчених лікарів та фахівців у галузі дерматології та лікування псоріазу. Лікарі мають високий рівень професійної підготовки та великий досвід роботи з пацієнтами, що дозволяє їм забезпечувати ефективне та індивідуальне лікування. В Німеччині доступні різноманітні методи лікування псоріазу, включаючи системні та топічні препарати, фототерапію, лазерну терапію, біологічні препарати та інші інноваційні підходи. Це дозволяє пацієнтам отримати оптимальне та індивідуально підібране лікування залежно від їх конкретних потреб.

		День 1 21.08.2023 Одеса
09:00	Вийзд з міста Одеси	
		День 2 22.08.2023 Берлін
16:30	Приїзд до Берліну	
16:30-16:45	Трансфер до готелю Hotel Berlin, Berlin, a member of Radisson Individuals	
16:45-17:00	Заселення до номеру	
17:00	Відпочинок до наступного дня. Турист може піти прогулятися, поїсти, або просто піти відпочивати після дороги	
		День 3 23.08.2023 Берлін
09:30-10:00	Сніданок у готелі	
10:00-10:20	Вільний час	
10:20-11:00	Трансфер до лікарні Helios	
11:00-15:00	Перебування на діагностиці в лікарні Helios	
15:00-15:40	Вільний час. Турист може поїсти та відпочити.	
15:40-16:10	Трансфер Червоної ратуші	
16:10- 18:00	Оглядова екскурсія по Берліну	
18:00-20:00	Вільний час	

20:00-20:10	Трансфер до готелю	День 4 24.08.2023 Берлін
9:30-11:00	Сніданок	
11:00-12:00	Вільний час	
12:00-12:10	Виїзд з готелю. Турист перенесе свої речі до трансферу	
12:10-12:15	Трансфер до Берлінської телевежі	
12:15-12:30	Вільний час	
12:30-15:00	Відвідування телевежі	
15:00-17:30	Вільний час. Турист може скористатися трансфером та відвідати місця які ще хотів би подивитися	
17:30-18:00	Трансфер до центрального автовокзалу Берліну	
18:00-18:15	Посадка в автобус	
18:15	Виїзд з Берліну до Одеси	День 5 25.08.2023
	День в дорозі	
		День 6 26.08.2023 Одеса
05:00	Приїзд до Одеси	

Програма туристичної подорожі:

День 1. Виїзд з міста Одеса, автовокзал «Центральний», вул. Колонтаївська 58. Перевізник – KLR Bus, автобус Van Hool [BX 1137 HC]. Виїзд з міста Одеси о 9 ранку. Переїзд з Одеси до Берліну триває 32 години 30 хвилин. В автобусі є wi-fi, туалет, кондиціонер, та можна зарядити гаджети .

День 2. Прибуття до міста Берлін, автовокзал «Центральний» о 16:30. З автовокзалу вас забирає трансфер який буде супроводжувати у період всієї подорожі до від'їзду та везе до готелю Hotel Berlin, Berlin, a member of Radisson Individuals. Тривалість переїзд з автовокзалу до готелю складає 15 хвилин. Після буде заселення до готелю та ви можете відпочити після дороги у готелі, або піти погуляти та поїсти. Середній чек складає близько 1 100 грн.

День 3. Сніданок в готелі о 9:30 та триває 30 хвилин. Після сніданку у вас буде трохи вільного часу. О 10:20 на вас чекає трансфер, щоб відвезти вас до лікарні Helios де ви будете проходити діагностику у відомого дерматолога.

Обстеження буде тривати 4 години. З 15:00 у вас вільний час, можете відпочити та поїсти. Та о 15:40 на вас чекає трансфер до Червоної ратуші. З 16:10 до 18:00 оглядова екскурсія по Берліну [49]. Після вільний час. Та о 20:00 трансфер до готелю.

День 4. Сніданок в готелі о 9:30. Після вільний час. О 12:00 виїзд з готелю. Вам потрібно перенести свої речі у трансфер. Після заплановано відвідування Берлінської телевежі. Відвідування телевежі буде займати 2,5 години. У ваш квиток включено: відвідування оглядового майданчика, VR-реальність та після в барі на телевежі ви отримаєте Aperol Spritz та зможете насолодитися захоплюючим видом Берліну. На території телевежі є ресторан де ви можете пообідати, середній чек складає близько 1 100 грн [50]. Після відвідування телевежі ви можете скористуватися трансфером та відвідати місця які не були включені до програми туру. Після цього о 17:00 трансфер до автовокзалу та посадка на автобус. О 18:15 виїзд з Берліну до Одеси.

День 5. День в дорозі.

День 6. Прибуття до Одеси о 5:00.

Оцінка економічної доцільності організації медичного туру до Берліну

Основні відомості про тур

Тривалість туру	6 днів 5 ночей
Протяжність маршруту	3 446 км
Маршрут	Одеса – Берлін – Одеса
Ціна туру за 1 людину	41 421 грн
В ціну входить	Переїзд на автобусі [44], трансфер [45], готель [46], діагностика в лікарні [47], страхування [48], екскурсії [49,50].
Обслуговування починається	21.08.2023 Одеса
Обслуговування закінчується	26.08.2023 Одеса

Витрати турфірми:

Трансфер	Одеса – Берлін – 4 800 грн Берлін – Одеса – 4 800 грн
Проживання в готелі	Трансфер по Берліну – 6 000 грн 189 євро = 7 518 грн

Діагностика в лікарні	280\$ = 10 300 грн
Страхування	532 грн
Експерсії	Оглядова екскурсія – 25 євро = 1000 грн Телевежа – 40 євро = 1 600 грн
Харчування	Включено тільки сніданки в готелі
Всього	36 018 грн -= 906 євро

Розрахунок вартості туру:

1. Собівартість туру

$$4\,800 + 4\,800 + 6\,000 + 7\,518 + 10\,300 + 532 + 1\,000 + 1\,600 = 36\,018 \text{ грн}$$

2. Вартість туру з урахуванням 15% для турагентства

$$36\,018 + 15\% = 41\,421 \text{ грн}$$

3. Дохід турфірми

$$41\,421 - 36\,018 = 5\,403 \text{ грн}$$

Таким чином, ціна для туриста буде складати 41 421 грн, що приблизно складає 1 042 євро. Всі конвертації валют було зроблено 24.05.2023.

Способи просування медичного туру «Відпочинок, рекреація та лікування», щоб досягти успіху для реалізації потрібно:

1. На професійному сайті тур агенції розмістити наш туристичний продукт де буде чітка презентація та переваги нашого медичного туру.

2. Онлайн-маркетинг. Треба використання рекламу та просувати туристичний продукт у соціальних мереж, розсилання пропозицій на електронну пошту. Також сюди можна віднести створення цікавого та корисного контенту, який привертає увагу вашої цільової аудиторії і показує переваги медичного туру.

3. Партнерство з різними медичними закладами та туристичними агентствами.

4. Представлення медичного туру на міжнародних виставках та конференціях пов'язаних з медичним туризмом. Це надасть можливість зустріти потенційних клієнтів, встановити нові контакти та продемонструвати свої послуги.

5. Найбільш переконливим способом просування є задоволені клієнти, які розповідають про свої позитивні враження від вашого медичного туру.

6. Співпраця з медичними консультантами або агентами, які можуть надати інформацію та консультацію потенційним клієнтам щодо медичного туру та допомогти їм у виборі найкращого варіанту.

7. Реклами у виданнях, спеціалізованих у медичному туризмі, які мають аудиторію з зацікавлених осіб з усього світу.

3.3. Шляхи впровадження світового досвіду медичних турів на туристичний ринок України

Для впровадження світового досвіду медичних турів на туристичний ринок України можна використовувати такі шляхи:

1. Партнерство з міжнародними медичними закладами: українські медичні заклади можуть встановлювати партнерські зв'язки з провідними міжнародними клініками та медичними центрами. Це дозволить обмінюватися досвідом, підвищувати кваліфікацію медичних працівників та впроваджувати передові методики лікування.

2. Сертифікація та акредитація: українські медичні заклади повинні пройти процес сертифікації та акредитації відповідно до міжнародних стандартів. Це сприятиме підвищенню довіри до української медицини та забезпечить визнання якості послуг.

3. Рекламна кампанія та маркетингові заходи: важливо провести рекламну кампанію, спрямовану на іноземних пацієнтів, що включатиме інформацію про доступні послуги, якість лікування, висококваліфікованих лікарів та сучасне обладнання. Також можна залучати міжнародних посередників з медичного туризму для просування послуг.

4. Розвиток медичної інфраструктури: інвестиції в розвиток медичної інфраструктури, будівництво нових медичних закладів і модернізація наявних сприятимуть підвищенню привабливості України як медичного туристичного напрямку. Забезпечення сучасного обладнання та комфортних умов для пацієнтів є важливим аспектом.

5. Спрощення візового режиму: керівництво України може розглядати можливість спрощення візового режиму для іноземних пацієнтів, які приїжджають на лікування. Це допоможе залучити більше пацієнтів і сприятиме зростанню медичного туризму.

6. Забезпечення високої якості обслуговування: важливо забезпечити високу якість обслуговування пацієнтів на всіх етапах медичного туру – від консультації та планування до лікування та післяопераційного періоду. Персонал медичних закладів повинен бути добре підготовлений та відповідати міжнародним стандартам обслуговування.

7. Медична туристична інфраструктура: розвиток медичної туристичної інфраструктури може включати будівництво готелів, гостьових будинків та інших об'єктів, спрямованих на забезпечення комфортного перебування іноземних пацієнтів та їх супроводжуючих осіб.

8. Підвищення освітнього рівня медичних працівників: постійне підвищення освітнього рівня медичних працівників є важливим аспектом для впровадження світового досвіду медичних турів. Організація семінарів, тренінгів та стажувань з міжнародними експертами може допомогти удосконалювати навички та знання медичних працівників.

9. Створення медичних кластерів: медичні кластери – це спільні медичні проекти, які об'єднують медичні заклади, готелі, туристичні агенції та інші структури для створення інтегрованої медично-туристичної інфраструктури. Це дозволяє забезпечити комплексні послуги для іноземних пацієнтів, включаючи лікування, проживання, транспорт та туристичні послуги.

10. Маркетингові дослідження та аналітика: проведення маркетингових досліджень та аналітики допомагає з'ясувати потреби та вимоги іноземних пацієнтів, їх вподобання та очікування. Це дозволяє адаптувати медичні послуги та маркетингові стратегії до потреб цільової аудиторії.

11. Підвищення свідомості та інформаційна підтримка:

необхідно активно інформувати іноземних пацієнтів про можливості та переваги медичного туризму в Україні. Це можна здійснювати за допомогою веб-сайтів, рекламних матеріалів, соціальних медіа та інших комунікаційних каналів.

12. Правова підтримка та регулювання: важливо розробити чітке правове регулювання медичного туризму в Україні, що включатиме норми щодо сертифікації, ліцензування та контролю якості медичних закладів. Це забезпечить захист прав пацієнтів та довіру до медичного туризму в країні.

Загалом, впровадження світового досвіду медичних турів на туристичний ринок України вимагає комплексного підходу та спільних зусиль від уряду, медичних закладів, туристичних компаній та інших зацікавлених сторін.

Висновки до розділу 3.

Вартість медичних послуг у Німеччині традиційно вища порівняно з Україною. Це часто пов'язано з рівнем розвитку медичної системи, використанням передових технологій, високою якістю послуг та високими стандартами безпеки в Німеччині. Однак, з точки зору оцінки економічної доцільності, Україна може бути більш привабливою для медичного туризму через більш доступні ціни. Українські клініки та лікарні можуть надавати деякі види медичних послуг за значно меншу ціну, порівняно з Німеччиною. Це може бути особливо привабливим для людей, які шукають якісне медичне обслуговування за більш доступною ціною.

Крім цього, Україна також може мати свої переваги з точки зору логістики та зручності для пацієнтів як з Німеччини так і з України.. Відстань між Україною та Німеччиною невелика, що означає менші витрати на подорож та меншу втрату часу для пацієнтів.

При виборі медичного туру необхідно враховувати не тільки вартість, але й якість медичних послуг, репутацію клініки чи лікаря, а також наявність необхідних технологій та експертизи для вашого конкретного медичного стану.

Вартість такого туру складає 1042 євро.

Для впровадження світового досвіду розвитку медичного туризму можна застосовувати такі шляхи: залучення міжнародних партнерів та медичних експертів дозволить впроваджувати передові методики та стандарти лікування; забезпечення сертифікації та акредитації медичних закладів підвищить довіру іноземних пацієнтів та підтримку з боку міжнародного співтовариства; масштабна рекламна кампанія та маркетингові заходи сприятимуть популяризації України як медичного туристичного напрямку; розвиток медичної інфраструктури, включаючи будівництво та модернізацію закладів, забезпечення сучасного обладнання та комфортних умов, підвищить конкурентоспроможність України на ринку медичного туризму; спрощення візового режиму для іноземних пацієнтів сприятиме збільшенню їхнього потоку в Україні; забезпечення високої якості обслуговування на всіх етапах медичного туру стимулюватиме повторні візити та позитивні відгуки; створення медичних кластерів сприятиме інтеграції медичних, готельних та туристичних послуг для забезпечення комплексного туристичного продукту; постійне підвищення освітнього рівня медичних працівників дозволить надавати послуги відповідно до міжнародних стандартів.

ВИСНОВКИ

Медичний туризм можна вважати інноваційною формою подорожі, яка поєднує медичні послуги та туристичний відпочинок. Він надає можливість пацієнтам отримати якісне та доступне лікування, одночасно насолоджуючись туристичними активностями та відкриваючи нові країни та культури.

Медичний туризм приваблює людей з різних країн, які шукають високу якість медичних послуг, експертних лікарів та сучасні медичні технології. Ця форма подорожі охоплює різні медичні процедури, такі як лікування спеціалізованих захворювань, косметична хірургія, стоматологія, реабілітація та багато іншого.

Основними перевагами медичного туризму є доступність високоякісних медичних послуг за вигідними цінами, короткі терміни очікування на лікування, індивідуальний підхід до шкідливого пацієнта, висококваліфікований персонал та сучасні медичні установи.

Крім того, медичний туризм дає можливість поєднати лікування з відпочинком, відвідати туристичні атракції, відкрити нові культури та традиції. Пацієнти можуть відвідати популярні місця, відпочити на курортах, насолоджуватися місцевою кухнею та знайомитись із місцевими жителями.

Медичний туризм є інноваційною формою подорожі, яка забезпечує не лише покращення здоров'я, а й незабутні враження від подорожей. Він пропонує нові можливості для розвитку медичної та туристичної галузей. За останні роки, медичний туризм набуває все більшої популярності як серед місцевих жителів, так і серед міжнародних туристів. Це сприяє зростанню економічного потенціалу країн, які надають медичні послуги, а також сприяє покращенню якості медичної допомоги, розвитку медичної інфраструктури та підвищення професійної кваліфікації медичного персоналу.

Україна, як країна з багатим медичним досвідом та високою кваліфікацією медичних працівників, має значний потенціал для розвитку медичного туризму. Країна пропонує широкий спектр медичних послуг,

включаючи лікування різних захворювань, косметичну хірургію, стоматологію, реабілітацію та інші. Крім того, Україна має привабливі природні курорти, історичні та культурні пам'ятки, що створює унікальну комбінацію медичних послуг та туристичного відпочинку.

Одним із шляхів впровадження світового досвіду медичних турів на туристичний ринок України є підвищення якості медичних послуг, забезпечення міжнародних стандартів лікування, акредитація медичних установ, розвиток міжнародних партнерств з лікарнями та клініками інших країн. Крім того, важливо залучити інвестиції в медичну інфраструктуру, покращити медичну освіту та підвищити кваліфікацію медичного персоналу. Важливо також активно просувати український медичний туризм на міжнародному рівні, залучати увагу потенційних пацієнтів з інших країн шляхом реклами, участі на медичних виставках та конференціях, співпраці з туристичними агенціями та міжнародними туристичними операторами.

Для успішного розвитку медичного туризму в Україні також необхідно удосконалювати інфраструктуру та послуги для іноземних пацієнтів, забезпечувати комфортне перебування та професійне обслуговування. Важливо створити сприятливі умови для медичних туристів, включаючи легкість отримання медичних віз, доступ до міжнародних страхових програм, перекладачів та інші послуги.

Крім того, розвиток медичного туризму в Україні передбачає активне співробітництво між медичними установами, туристичними операторами, готелями, авіакомпаніями та іншими зацікавленими сторонами. Це сприятиме створенню комплексних медично-туристичних пакетів, які будуть привабливими для міжнародних пацієнтів.

Загалом перспективи розвитку медичного туризму в Україні є великими. Країна має потенціал стати популярним напрямком для отримання якісного лікування та одночасно насолоджуватися красою туристичних місць. Впровадження світового досвіду та удосконалення інфраструктури та послуг

медичного туризму є ключовими кроками для зростання цієї галузі та залучення великої кількості іноземних пацієнтів

Список використаних джерел

1. Демецька А. Медичний туризм: лікування без кордонів // Фармацевт Практик. 2012. № 10. С. 42-43
2. Волкова І. І. Фактори розвитку та видова структура лікувального туризму в Україні // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. (Серія "Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм"). 2013. № 1042. Вип. 1. С. 110–114
3. Баєв В. В. Формування системи підготовки кадрів з медичного туризму в Україні // Інвестиції: теорія та практика. 2015. № 6. С. 60–63.
4. Богаченко О. П. Форми і способи розвитку лікувально-оздоровчого туризму у приморських місцевостях // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2014. Вип. 1. С. 144–149.
5. Рутинський М., Петранівський В. Лікувально-оздоровчий туризм: актуальні цілі та сучасні підходи до організації // Вісник Львівського університету. (Серія "Міжнародні відносини"). 2012. Вип. 29. С. 179–189.
6. 8. Малімон В. В. Концептуальні засади формування регіонального ринку медичного туризму // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2013. № 1. С. 34–38.
7. 7. Кифяк В. Ф. Розвиток медичного туризму в регіонах України // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2013. № 1. С. 30–33.
8. Економічна енциклопедія: у 3 т. / ред. Б. Гаврилишин та ін. Тернопіль: ВЦ "Академія", 2000. Т. 3. 863 с.
9. Удовиченко Н. М. Медичний туризм: сутність і види / Н. М. Удовиченко, О. А. Мельниченко // Соціально-економічний і гуманітарний виміри розвитку торгівлі, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу : збірник тез доповідей Міжнародної наукової інтернет–конференції молодих учених, магістрантів і студентів, Харків, 23–24 березня 2017 р. – Харків : РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2017. – С. 185–186.

10. Вільна енциклопедія ВІКІПЕДІЯ. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/Медичний_туризм
11. Платформа для лікування за кордоном Bookimed. URL:
<https://ua.bookimed.com/article/medicinskij-turizm/>
12. Платформа для лікування за кордоном Bookimed. URL:
<https://ua.bookimed.com/article/medicinskij-turizm-v-izraile/>
13. Платформа для лікування за кордоном Bookimed. URL:
<https://ua.bookimed.com/article/cto-nuzno-znat-o-poezdke-na-lecenie-v-izrail/>
14. Платформа для лікування за кордоном Bookimed. URL:
<https://ua.bookimed.com/article/medicinskij-turizm-v-germanii/>
15. Платформа для лікування за кордоном Bookimed. URL:
<https://ua.bookimed.com/article/cek-list-poezdka-na-lecenie-v-germaniu/>
16. Платформа для лікування за кордоном Bookimed. URL:
<https://ua.bookimed.com/article/turciya-medicinskij-turizm/>
17. Платформа для лікування за кордоном Bookimed. URL:
<https://ua.bookimed.com/article/pamatka-pacientu-poezdka-na-lecenie-v-turciu/>
18. Платформа для лікування за кордоном Bookimed. URL:
<https://ua.bookimed.com/article/medicinskij-turizm-v-uzhnoj-koree/>
19. Платформа для лікування за кордоном Bookimed. URL:
<https://ua.bookimed.com/article/pamatka-pacienta-poezdka-na-lecenie-v-uznuu-koreu/>
20. Gill, S. & Sumant, O. Global Medical Tourism Market. Global Opportunity Analysis and Industry Forecast, 2018–2025. URL:
<https://www.alliedmarketresearch.com/medical-tourism-market>
21. Research Reports in Healthcare. URL:
<https://www.grandviewresearch.com/industry/healthcare>
22. Ukrainian Association of Medical Tourism. URL: <https://uamt.com.ua/en/>
23. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
24. Гапоненко Г.І. / Сучасні тенденції та шляхи подальшого розвитку ринку медичного туризму в Україні / Г.І. Гапоненко, В.І. Євтушенко, І.М. Шамара //

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна – 2022, №15.

25. Розвиток медичного туризму в світі і Україні.. URL: <https://uamt.com.ua/ua/razvytye-medycynskoho-turyzma-v-myre-y-ukrayne.html>

26. Мережа лікарень Маніпал. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/set-klinik-manipal/>

27. Лікарня Артемід. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/institut-zdorovya-artemis/>

28. Госпіталь Аполло Індрапрастха. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/gospital-apollo/>

29. Лікарня Глобал Ченнаї. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/global-hospital/>

30. Міжнародна лікарня Бумрунград. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/mezhdunarodnyj-gospital-bumrungrad-bumrungrad/>

31. Медичний центр Samsung. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/medyczniskij-czentr-samsung-samsung/>

32. Університетська лікарня Кенг Хі в Кандонгу. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/klinika-kuims/>

33. Університетська лікарня Гіль при університеті Гачон. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/gachon-university-gil-medical-center-medyczniskij-czentr-gil-pri-universitete-gachon/>

34. Мережа лікарень Асклепідос. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/set-klinik-asklepios/>

35. Лікарня Хеліос Берлін-Бух. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/klinika-helios-berlin-buh/>

36. Університетська лікарня Медіполь. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/klinika-medipol-medipol/>

37. Медичний центр Анадолю. URL: <https://medtour.help/uk/clinic/medyczniskij-czentr-anadolu/>

38. Подорожі за здоров'ям. URL: <https://www.piligrim.lviv.ua/excursion-spos/podorozhi-za-zdorov-yam>

39. Аюрведа до Керали у пошуку рівноваги. URL: <https://www.piligrim.lviv.ua/spos/indiya-ayurveda-likuvannya-ta-ozdorovlennya>

40. 10 родзинок Закарпаття. URL: https://flixeess.com/uk/detali-turu/10-rodzynok-zakarpattja/#tour_included_packages_section

41. Печера Млинки , СПА. URL: <https://flixeess.com/uk/detali-turu/pechera-mlynky-spa/>

42. Йога-тур в Карпати «Підкорення Говерли». URL: <https://flixeess.com/uk/detali-turu/joha-tur-v-karpaty-pidkorennja-hoverly/>

43. Дегустаційно-термальний тур «Феєрія новорічного Закарпаття». URL: https://flixeess.com/uk/detali-turu/dehustatsijno-termalnyj-tur-feyerija-novorichnoho-zakarpattja/#tour_included_packages_section

44. Автобус. URL: <https://busfor.ua/>

45. Трансфер. URL: <https://www.rentalcars.com/>

46. Готель. URL: <https://www.booking.com/>

47. Клініка. URL: <https://www.helios-gesundheit.de/>

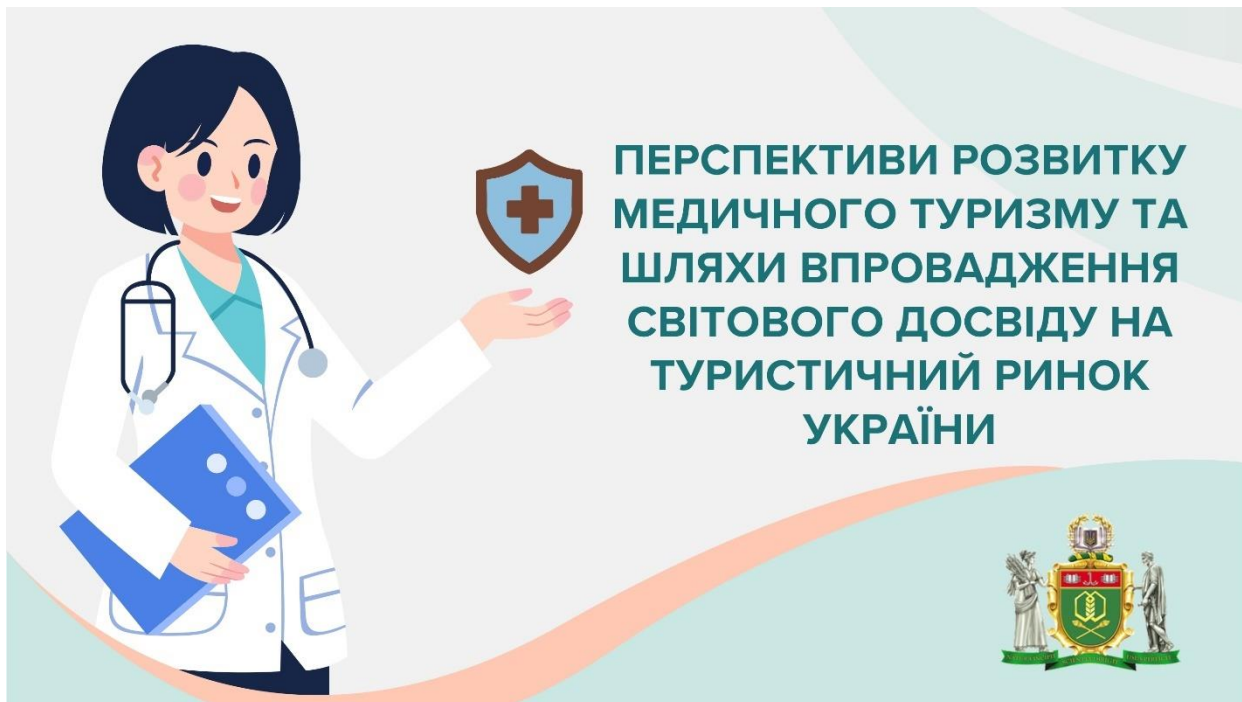
48. Страхування. URL: <https://vuso.ua/>

49. Оглядова екскурсія. URL: <https://ukrgid.de/>

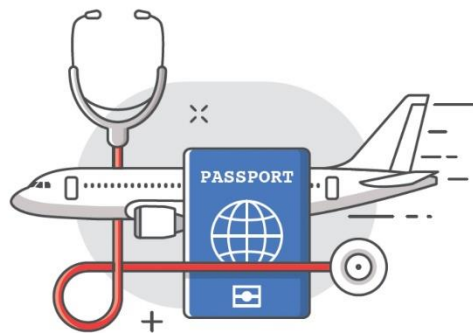
50. Телевежа. URL: <https://tv-turm.de/en/>

51. Журнал Економічна проавда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/04/5/698756/>

Додатки

Медичний туризм є глобальним явищем, що включає подорожі людей за кордон для отримання медичних послуг. Цей сектор розвивається швидкими темпами, приваблюючи пацієнтів з усього світу, які шукають якісну та доступну медичну допомогу. Основні причини, які спонукають людей до медичного туризму, включають більш доступні ціни, короткі терміни очікування на лікування, високу якість послуг та можливість поєднати лікування з відпочинком.

ПРИЧИНИ ЗАЛУЧЕННЯ ТУРИСТІВ ДО МЕДИЧНИХ ТУРІВ

- доступні ціни;
- короткі терміни очікування;
- висока якість послуг;
- поєднання лікування з відпочинком.

У провідних країнах світу з високим рівнем медицини прибуток від в'їзного оздоровчого та лікувального туризму вимірюється сотнями мільйонів доларів щорічно і вносить вагомий вклад у поповнення бюджету країни. В останні роки медичний туризм, включаючи як лікування, так і діагностику та реабілітацію, становить близько 2% світового ВВП

- Після аналізу пропозицій на сайті МедТур для лікування псоріазу, було встановлено, що є багато висококваліфікованих клінік, які пропонують цю послугу. Загалом, пропозиції представлені більшість ніж у п'яти країнах, але були виокремлені як найпопулярніші: Індія, Тайланд, Південна Корея, Німеччина та Туреччина.
- При подальшому дослідженні було виявлено, що більшість пропозицій знаходиться в Німеччині та Туреччині. Всі медичні заклади мають велику кількість сертифікатів та різноманітні пропозиції щодо лікування псоріазу.

Тури Оздоровлення і лікування

Назва туру	Напрявлення	Основна інформація	Ціна
Подорожі за здоров'ям	Угорщина, Чехія, Словаччина	Тип подорожі: оздоровлення і лікування Тривалість туру 7 днів/6 ночей Харчування: сніданки та вечері Страховання: додатково Доїзд: самостійний [14]	Від 13 300 грн
Аюрведа до Керали у пошуку рівноваги	Індія	Тип подорожі: оздоровлення і лікування Тривалість туру: 15 днів/14 ночей Проживання: готелі 4* Харчування: сніданок, обід, вечеря + лікування Трансфер: груповий (аеропорт-готель-аеропорт) Страховання: додатково Доїзд: самостійний [15]	Від 45 500 грн

При аналізі туристичного агентства Пілігрим можна побачити, що не так багато лікувально-оздоровчих турів представлено на сайті. А також, можна побачити, що Індія дійсно є актуальним напрямком для такого виду туризму.

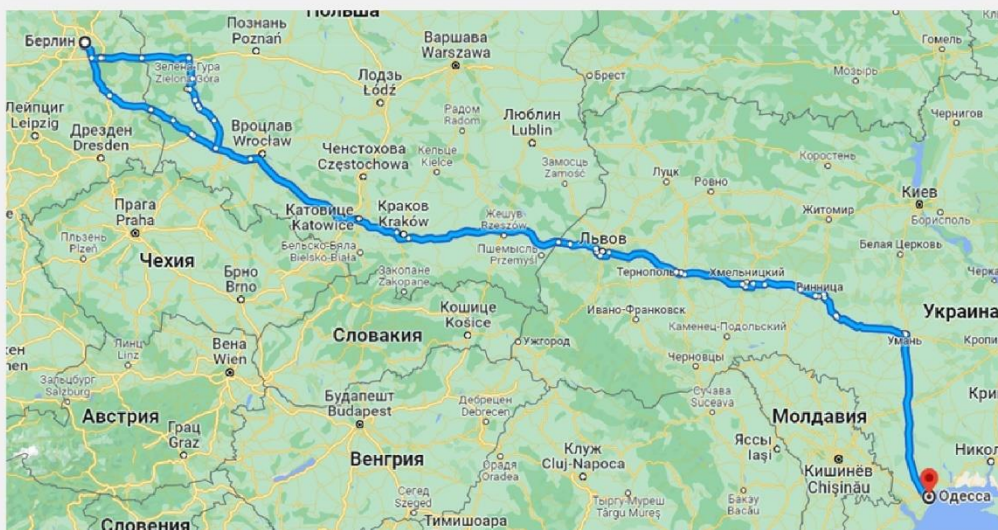

Лікувальні та оздоровчі тури України

Назва туру	Напрялення	Основна інформація	Ціна
10 родинок Закарпаття	Україна	До туру входить: Проезд автобусом Проживання 2 ночі Супровід гід-екскурсовода Екскурсійне обслуговування в туристичних об'єктах Страховання [16]	1 695 грн
Печера Млинки + СПА	Україна	До туру входить: проезд комфортабельним автобусом супровід гід-екскурсовода екскурсійне обслуговування в печерах страховання на час подорожі [17]	645 грн
Йога-тур в Карпати «Підкорення Говерли»	Україна	До туру входить: 6 занять йогою (хатха-йога, Йога нідра із співаючою чашою, пранаями, практики на розслаблення, заняття з відбудови в асанах) 3 екскурсії, супровід гід, трансфер за маршрутом проживання в сучасному готелі з усіма зручностями [18]	6 580 грн
Дегустайно-термальний тур «Феєрія новорічного Закарпаття»	Україна	До туру входить: проезд комфортабельним автобусом проживання (дві ночі) Новорічна забава (програма, їжа, напої, в т.ч. алкогольні) вечера (1 і 2 день) сніданок (2 і 3 день) супровід гід-екскурсовода екскурсійне обслуговування в туристичних об'єктах страховання на час подорожі [19]	4 795 грн

- НА САЙТІ ПРЕДСТАВЛЕНО БАГАТО ЦІКАВИХ ТУРІВ НА ЗАКАРПАТТІ З КОРОТКОЮ ТРИВАЛІСТЮ ТА НЕ ДУЖЕ ВИСОКУ ЦІНОЮ, ЩО ДОБРЕ ДЛЯ ТУРИСТІВ ЯКІ ХОЧУТЬ ПОБУВАТИ У ТУРІ ВИХІДНОГО ДНЯ ТА ТРОХИ ХОЧУТЬ ОЗДОРОВИТИСЯ.

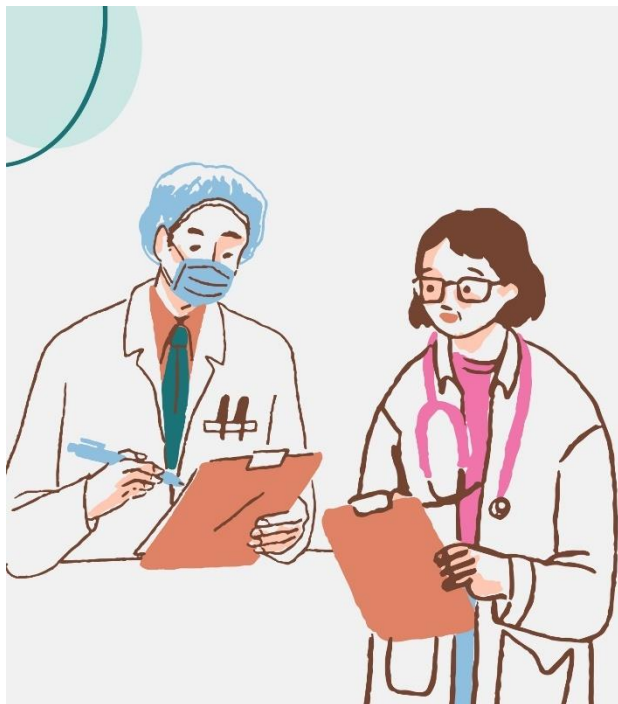

ОДЕСА – БЕРЛІН – ОДЕСА

ПРОГРАМА ТУРУ

День 1. Виїзд з міста Одеса, автовокзал «Центральний», вул. Колонтаївська 58. Перевізник – KLR Bus, автобус Van Hool [BX 1137 HC]. Виїзд з міста Одеси о 9 ранку. Переїзд з Одеси до Берліну триває 32 години 30 хвилин. В автобусі є wi-fi, туалет, кондиціонер, та можна зарядити гаджети .

День 2. Прибуття до міста Берлін, автовокзал «Центральний» о 16:30. З автовокзалу вас забирає трансфер який буде супроводжувати у період всієї подорожі до від'їзду та везе до готелю Hotel Berlin, Berlin, a member of Radisson Individuals. Тривалість переїзд з автовокзалу до готелю складає 15 хвилин. Після буде заселення до готелю та можна відпочити після дороги у готелі, або піти погуляти та поїсти. Середній чек складає близько 1 100 грн.

День 3. Сніданок в готелі о 9:30 та триває 30 хвилин. Після сніданку буде трохи вільного часу. О 10:20 на туристів чекає трансфер, щоб відвезти до лікарні Helios, де пройде діагностика у відомого дерматолога. Обстеження буде тривати 4 години. З 15:00 - вільний час, можна відпочити та поїсти. Та о 15:40 чекає трансфер до Червоної ратуші. З 16:10 до 18:00 оглядова екскурсія по Берліну. Після вільний час. Та о 20:00 трансфер до готелю.

День 4. Сніданок в готелі о 9:30. О 10:00 виїзд з готелю. Потрібно перенести свої речі у трансфер. Переїзд до лікарні, де дерматолог розпише курс лікування від псоріазу. Після заплановано відвідування Берлінської телевежі. Відвідування телевежі буде займати 2,5 години. У квиток включено: відвідування оглядового майданчика, VR-реальність та після в барі на телевежі ви отримаєте Aperol Spritz та можна насолодитися захоплюючим видом Берліну. На території телевежі є ресторан, де можна пообідати, середній чек складає близько 1 100 грн. Після відвідування телевежі можна відвідати місця, які не були включені до програми туру. Після цього о 17:00 трансфер до автовокзалу та посадка на автобус. О 18:15 виїзд з Берліну до Одеси.

- День 5. День в дорозі.
- День 6. Прибуття до Одеси о 5:00.

ДО ВАРТОСТІ ТУРУ ВХОДИТЬ:

- Переїзд на автобусі, трансфер, готель, діагностика в лікарні, страхування, екскурсії

1

Трансфер
4 800 грн
4 800 грн
6 000 грн

2

Проживання в
готелі
7 518 грн

3

Діагностика в
лікарні
10 300 грн

4

Страхування
532 грн

5

Екскурсії
1 000 грн
1 600 грн

6

Харчування
включено
сніданки

РОЗРАХУНКИ

1. Собівартість туру

$4\,800 + 4\,800 + 6\,000 + 7\,518 + 10\,300 + 532 + 1\,000 + 1\,600 = 36\,018$ грн

2. 15% для турагентства

$36\,018 + 15\% = 41\,421$ грн

3. Чистий прибуток

$41\,421 - 36\,018 = 5\,403$ грн

Таким чином, ціна для туриста буде складати 41 421 грн, що приблизно складає 1 042 євро.

Всі конвертації валют було зроблено 24.05.2023.

ПЕРСПЕКТИВИ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

1. Високий рівень медичних послуг
2. Економічні переваги: медичний туризм може стати додатковим джерелом прибутку для України
3. Географічне розташування
4. Розвиток медичного обладнання та інфраструктури
5. Різноманітність медичних послуг
6. Розвиток медичних центрів великого масштабу
7. Підтримка держави
8. Культурні та туристичні привабливості
9. Розвиток медичного інформаційного простору
10. Медичний туризм для певних хвороб
11. Сурогатне материнство та репродуктивна медицина
12. Розвиток медичного туризму в регіональних центрах

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ МЕДИЧНИХ ТУРІВ НА ТУРИСТИЧНИЙ РИНОК УКРАЇНИ

1. Партнерство з міжнародними медичними закладами
2. Сертифікація та акредитація
3. Рекламна кампанія та маркетингові заходи
4. Розвиток медичної інфраструктури
5. Забезпечення високої якості обслуговування
6. Підвищення освітнього рівня медичних працівників
7. Створення медичних кластерів
8. Підвищення свідомості та інформаційна підтримка
9. Правова підтримка та регулювання

ВИСНОВОК

Вартість медичних послуг у Німеччині традиційно вища порівняно з Україною. Це часто пов'язано з рівнем розвитку медичної системи, використанням передових технологій, високою якістю послуг та високими стандартами безпеки в Німеччині. Однак, з точки зору оцінки економічної доцільності, Україна може бути більш привабливою для медичного туризму через більш доступні ціни. Українські клініки та лікарні можуть надавати деякі види медичних послуг за значно меншу ціну, порівняно з Німеччиною. Це може бути особливо привабливим для людей, які шукають якісне медичне обслуговування за більш доступною ціною. Зокрема лікування псоріазу в Україні можливо в різних санаторіях, зокрема Куяльник, Поділля, а також в медичних закладах, зокрема, Оксфорд Медікал тощо

**ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!**

Перевірка тексту на плагіат

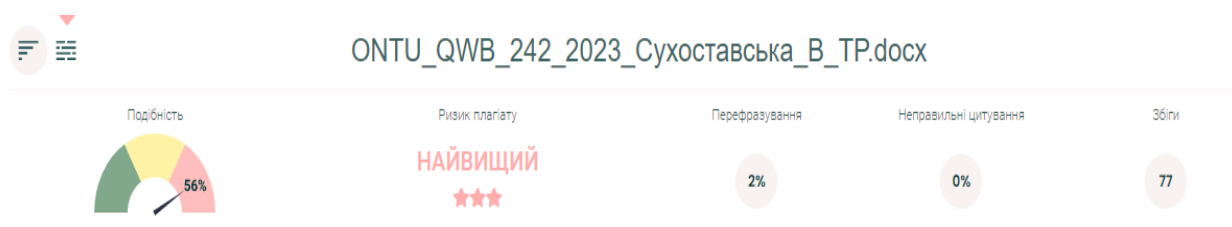
Кваліфікаційна робота бакалавра.

Тема: «Перспективи розвитку медичного туризму та шляхи впровадження світового досвіду на туристичний ринок України»

Засіб перевірки: Plag

Унікальність по фразам > 30 %

Унікальність по словам > 30 %

Керівники: _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

_____ В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ

Здобувачка: _____ Віолетта СУХОСТАВСЬКА